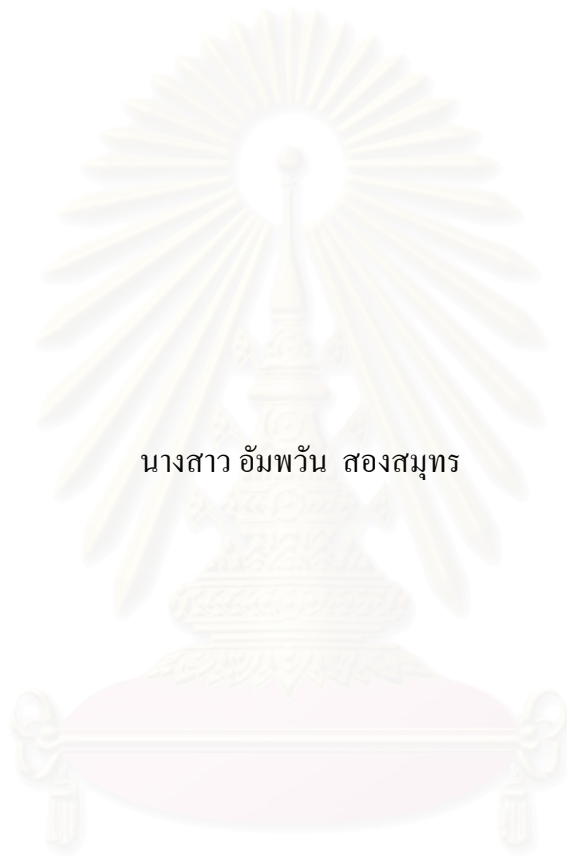

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3

นางสาว อัมพวัน สองสมุทร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1026-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A DEVELOPMENT INSTRUCTIONAL ACTIVITIES ON HUMAN RIGHTS IN SOCIAL
STUDIES, RELIGIOUS AND CULTURE STRAND AT KEYSTAGE THREE

Miss Umpawan Songsamut

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Education in Teaching Social Studies
Department of Curriculum, Instruction, and Educational Technology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1026-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ในช่วงชั้นที่ 3

โดย

นางสาวอัมพวัน สองสมุทร

สาขาวิชา

การสอนสังคมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย พานิช

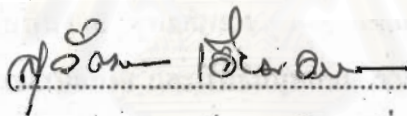
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

คณบดีคณะครุศาสตร์

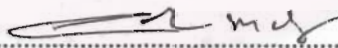
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ศิริ สิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

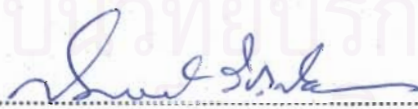
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา เอี่ยมอรพรรณ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย พานิช)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ จิตระดับ)

อัมพวัน สองสมุทร: การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3(A DEVELOPMENT INSTRUCTIONAL ACTIVITIES ON HUMAN RIGHTS IN SOCIAL STUDIES, RELIGIOUS AND CULTURE STRAND AT KEYSTAGE THREE)

อาจารย์ที่ปรึกษา: ผศ. ดร. วลัย พานิช : 127 หน้า. ISBN 974-53-1026-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ได้ผ่านการพิจารณาตรวจสอบด้านเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษาและครูผู้สอนสังคมศึกษา จำนวน 16 ท่าน

ผลการวิจัยได้ข้อสรุปคือได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนมี 3 หน่วยการเรียนรู้ มีทั้งหมด 15 คาบ แบ่งออกเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มี 1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 คาบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มี 1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 คาบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี 1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 6 คาบ โดยมีจุดประสงค์ให้นักเรียนได้รับความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ทักษะการอภิปรายการทำงานร่วมกันและเห็นคุณค่าและปกป้องสิทธิมนุษยชนทั้งตนเองและผู้อื่น มีเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องความหมายของสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และสิทธิมนุษยชน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พุทธศักราช 2540 สิทธิเด็ก และการคุ้มครองปกป้องสิทธิมนุษยชน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องการมีส่วนร่วมคุ้มครองปกป้องสิทธิมนุษยชนของตนเองและผู้อื่น

กิจกรรมการเรียนรู้เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ทั้งหมด ได้แก่ เกม บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง กรณีศึกษา สตอรี่ไลน์ และวิเคราะห์เหตุการณ์ปัจจุบัน

ภาควิชา หลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา   ลายมือนิสิต .....

สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา   ลายมืออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ปีการศึกษา   2547

458 38430 27 : MAJOR TEACHING SOCIAL STUDIES

KEY WORD : ACTIVITIES/ HUMAN RIGHTS

UMPAWAN SONGSAMUT: A DEVELOPMENT INSTRUCTIONAL ACTIVITIES
ON HUMAN RIGHTS IN SOCIAL STUDIES, RELIGIOUS AND CULTURE
STRAND AT KEYSTAGE THREE THESIS ADVISOR: ASST. PROF. WALAI
PANICH D.Ed. 127 pp. ISBN 974-53-1026-3

The purpose of this research was to purpose the instructional activities on Human Rights in social studies, religious and culture strand at keystone three. The instructional activities were verified has the five experts in human rights, 13 experts in curriculum and instruction in social studies and 3 social studies teachers.

The results of this research were :

1. The lesson plan on Human Rights totally 3 of teaching units for 15 periods as grade 7 having one teaching unit for 4 periods, grade 8 having one teaching unit for 5 periods and grade 9 having one teaching unit for 6 periods. The learning outcome were that students had knowledge on human rights, abilities in discussion and in group working and awareness of protection of self-own rights and others
2. The content related to the Basic curriculum B.E. 2544 was the meaning of rights, freedom, equity and human rights for grade 7, the rights and freedom of people based on the constitution of kingdom of Thailand B.E. 2540 and the rights of children and human rights protection for grade 8; and self-own and the other human rights protection for grade 9.

The instructional activities are emphasized on the student centered and the active learnings through game, stimulation, case studies, storyline and analysis of current events.

Department Curriculum, Instruction, and Educational Technology Student's.....
Field of study Teaching Social Studies Adivisor's.....
Academic year 2004

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความร่วมมือจากบุคคลหลายท่านคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย พานิช ที่ได้ให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง สำหรับความเมตตากรุณาของท่านอาจารย์ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา เอี่ยมมอรรถพร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ จิตระดับ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาสละเวลาตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ในการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

ขอขอบพระคุณอาจารย์ในหมวดสังคมศึกษา โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย ที่กรุณานำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปตรวจสอบคุณภาพ

กราบรำลึกถึงพระคุณครูทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ขอบคุณเพื่อนๆ น้องๆ กัลยาณมิตรผู้ร่วมชะตากรรมที่ช่วยเหลือเกื้อกูลตลอดระยะเวลา 3 ปี

ขอบคุณเพื่อนๆ ผู้ร่วมเที่ยว ร่วมทุกข์ร่วมสุข ที่ได้ถามความเป็นไป ให้กำลังใจตลอดมา

ท้ายนี้ผู้วิจัย ไคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ญาติๆ น้องๆ ที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์นี้

อัมพวัน สองสมุทร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย.....	4
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ความหมายและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน.....	6
ประวัติความเป็นมาของแนวคิดสิทธิมนุษยชน.....	8
ปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.....	11
สิทธิมนุษยชนกับกฎหมายรัฐธรรมนูญไทย.....	19
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับเนื้อหาสิทธิมนุษยชน.....	23
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
- งานวิจัยในประเทศ.....	33
- งานวิจัยต่างประเทศ.....	36
3. พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้.....	37
ศึกษาค้นคว้า ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
การพัฒนาเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชน.....	37
พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้.....	38
การตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้.....	39
4. ผลการวิจัย.....	41
การพัฒนาเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชน.....	41

สารบัญ (ต่อ 2)

หน้า

บทที่

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน.....	45
ตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้.....	47
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	81
สรุปผลการวิจัย.....	81
อภิปรายผล.....	82
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	83
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป.....	84
รายการอ้างอิง.....	85
ภาคผนวก.....	88
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสิทธิมนุษยชน.....	89
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษา.....	91
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษา (ครูต้นแบบ ครูดีเด่น ครูแกนนำ).....	93
ภาคผนวก ง หนังสือขอความร่วมมือ.....	95
ภาคผนวก จ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในเนื้อหาสาระ เรื่องสิทธิมนุษยชนในช่วงชั้นที่ 3.....	110
ภาคผนวก ฉ แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องสิทธิมนุษยชนในช่วงชั้นที่ 3.....	113
ภาคผนวก ช แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษา เกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ในช่วงชั้นที่ 3.....	117
ภาคผนวก ซ แบบสอบถามสำหรับครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องสิทธิมนุษยชนในช่วงชั้นที่ 3.....	122
ประวัติผู้เขียน.....	127

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นเวลานานมาแล้วที่มนุษย์ได้พยายามค้นหาคำตอบว่ามนุษย์ทุกคนควรมีสិทธิ
ประจำตัวที่ไม่สามารถโอนให้แก่ผู้อื่นได้ และไม่อาจถูกทำลายล้างโดยอำนาจใดๆ ได้ นอกจากนี้
สามารถสังเกตได้ว่าในทุกชนชาติได้มีการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา การ
ต่อสู้ดังกล่าวเกิดขึ้นระหว่างผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้การปกครอง สิทธิดังกล่าวคือสิทธิมนุษยชน
โดยสหประชาชาติได้นิยามความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้ว่าหมายถึง สิทธิที่ทุกคนได้มาในฐานะ
ที่เกิดมาเป็นมนุษย์ รวมถึงสิทธิในการดำรงอยู่ และสิทธิในการอยู่ร่วมกันในสังคม (บันลือ คง
จันทร์, 2533: 43) แนวความคิดและการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิดังกล่าวก่อให้เกิด
วิวัฒนาการเป็นปรัชญาและกลายเป็นกฎหมายระหว่างประเทศในเวลาต่อมา (กุลพล พลวัน, 2527:
1) สืบเนื่องจากเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับมนุษย์ที่กระทำต่อมนุษย์ด้วยกันอย่างรุนแรง ซึ่ง
จัดว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน (ไชยัน ไชยพร, 2542: 2) ดังเหตุการณ์เมื่อครั้งสงครามโลกทั้ง 2
ครั้ง ซึ่งจัดว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนครั้งยิ่งใหญ่ของมนุษยชาติเลยทีเดียว ได้ จากเหตุการณ์
สงครามโลกได้พิสูจน์ให้โลกเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำอันขาดหิริโอตัมปะของรัฐ
บาลที่มีต่อประชาชน และการรุกรานต่อประเทศเพื่อนบ้าน สหประชาชาติเกิดแนวความคิดว่าหาก
ทุกคนร่วมมือกันเคารพสิทธิมนุษยชนทั้งภายในและภายนอกก็จะก่อให้เกิดสันติภาพและความก้าว
หน้าในสังคมระหว่างประเทศอย่างแน่นอน(นพนธิ สุริยะ, 2537: 57) ทำให้เกิดกระแสผลักดันจาก
องค์การสหประชาชาติให้มีการออกข้อตกลงร่วมกันในรูปของอนุสัญญาและข้อตกลงระหว่าง
ประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนมากมาย

อนุสัญญาและข้อตกลงที่ทางสหประชาชาติได้ทำขึ้นมาถือเป็นแนวทางให้ประเทศ
สมาชิกขององค์การสหประชาชาตินำไปใช้ในประเทศของตน อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงแล้ว
อนุสัญญาและข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนดังกล่าวจะถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพในประเทศ
สมาชิกที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยซึ่งค่อนข้างให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนอย่างเต็มที่
ส่วนการปกครองประเทศในระบอบอื่นๆ สามารถนำเอาข้อตกลงและอนุสัญญาไปใช้ได้เพียงบาง
ส่วนซึ่งไม่ขัดกับระบอบการปกครองของตน

ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาจะเกิดกระแสการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนและการพยายามให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากมายเพียงใด แต่ในการรับรู้ของคนทั่วไปแล้ว สิทธิมนุษยชนถือว่าเป็นเรื่องไกลตัวที่น้อยคนนักจะมีความรู้ความเข้าใจ โดยความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวถูกจำกัดอยู่เพียงกลุ่มบุคคลในวงแคบเท่านั้น ทั้งนี้ สิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนทุกคนควรมีความรู้ และทำความเข้าใจ เพื่อเป็นการคุ้มครองรักษาสิทธิ เสรีภาพของตนเอง ดังปรากฏเหตุการณ์ที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่เสมอ เพื่อให้ทุกคนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนรัฐบาลของทุกประเทศจึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาที่จะส่งเสริมหรือพัฒนาให้สมาชิกในสังคมโดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติให้มีความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึกในเรื่องสิทธิมนุษยชน เพราะการศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนจะมุ่งเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างมนุษย์ด้วยกัน อันจะนำไปสู่การเกิดสันติภาพในโลกนี้ ซึ่งสอดคล้องกับการงานวิจัยขององค์กร The People's Movement for Human Rights Education (www.PDHRE.COM 23/2/47) ได้ระบุถึงเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่นักเรียนควรได้ศึกษาได้แก่

1. สิทธิความเท่าเทียมกันระหว่างหญิง-ชายทั้งในระดับครอบครัวและสังคม
2. สิทธิในการทำงาน
3. อิสระทางความคิด ความรู้สึก ความเชื่อและการเลือกนับถือศาสนา
4. สิทธิในการดำรงชีวิต
5. สิทธิในการแสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจในสังคม

นอกจากนี้จากผลการวิจัยเรื่อง The work of human rights educators: Critical pedagogy in action ของ Lapayese, Yvette V (Dissertation Abstracts International The humanities and social sciences volume 64 number 1 July 2003) เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับผลของการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนในโรงเรียน ข้อมูลส่วนใหญ่ได้มาจากการสัมภาษณ์นักเรียน การสังเกตการณ์การเรียนการสอนในชั้นเรียน ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนของนักเรียนคือ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคน กระบวนการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้สรุปได้ว่าการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนในชั้นเรียนส่งผลให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนมากขึ้น

นอกจากต่างประเทศที่ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนแล้วประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขมานานกว่า 70 ปี ด้วยระบอบการปกครองดังกล่าวเป็นระบอบที่ทำให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนอย่างเสรี ดังมีเนื้อหาป

รากฐานอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในหมวดที่ 3 ว่าด้วยเรื่องสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มีเนื้อความเกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตยกับสิทธิและเสรีภาพ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของประชาชน รวมไปถึงสิทธิเสรีภาพด้านอื่นๆ อีกมากมาย อันเป็นสิทธิที่ประชาชนชาวไทยพึงมีพึงได้รับการคุ้มครอง ซึ่งสิทธิเหล่านี้รวมเรียกว่า สิทธิมนุษยชน โดยรัฐให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนจนมีการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ด้วยเจตนารมณ์เพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ในความเป็นจริงแล้วยังมีประชาชนเพียงส่วนน้อยที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชน กล่าวคือความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนยังจำกัดอยู่เพียงคนบางกลุ่มในสังคมเท่านั้น ทั้งๆ ที่สิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่ทุกคนในสังคมต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิที่ตนพึงมีพึงได้รับ อีกทั้งยังเคารพสิทธิของผู้อื่นอีกด้วย หลังจากที่มีการตั้งองค์กรเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนอันได้แก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีหน้าที่ตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนซึ่งในปี พ.ศ. 2545 มีผู้ร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนจำนวน 340 ราย ส่วนในปี พ.ศ. 2546 จำนวนถึง 835 ราย (หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำวันที 15 มกราคม 2547, หน้า 1, 10) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน รัฐบาลจึงจำเป็นต้องส่งเสริมในการให้ความรู้ความเข้าใจ แก่เยาวชน และประชาชนให้มีโอกาสศึกษา ทำความเข้าใจ แล้วนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

ในส่วนของระบบการศึกษาจัดได้ว่าเป็นภารกิจเบื้องต้นในการให้การศึกษาแก่นักเรียนในเรื่องดังกล่าว โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความจำเป็นในเรื่องดังกล่าวเช่นกัน ดังปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยปรากฏอยู่ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ในมาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข และยังปรากฏในเนื้อหาการเรียนรู้ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) คือ ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน อีกทั้งมีส่วนร่วมคุ้มครอง ปกป้องตนเองและผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน (กรมวิชาการ, 2546: 94)

จากเนื้อหาในส่วนของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กรมวิชาการได้กำหนดเนื้อหาสาระอย่างกว้างๆ ของเรื่องสิทธิมนุษยชนลงในผังมโนทัศน์ของสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้แก่ครู ดังต่อไปนี้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรียนเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เกี่ยวกับการคุ้มครองปกป้องตนเองตามหลักสิทธิมนุษยชน ส่วนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องการมีส่วนร่วมคุ้มครองปกป้องสิทธิมนุษยชนของตนเองและผู้อื่น (กรมวิชาการ, 2546: 12)

ครูสังคมศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนด้วยการนำเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนมาใช้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อให้ นักเรียนเกิดคุณลักษณะตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดไว้ว่าผู้เรียนจะต้องรู้จักพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรู้จักการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ดังนั้นครูสังคมศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีเนื้อหาสาระสอดคล้องและครอบคลุมเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างครบถ้วน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง รวมถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (active learning) ให้นักเรียนได้รับการฝึกปฏิบัติทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และรายบุคคล นำวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การเรียนแบบร่วมมือ กรณีศึกษา โครงงาน เป็นต้น อีกทั้งยังสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน จัดทำสื่อการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหาสาระ อีกทั้งยังต้องมีความน่าสนใจทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมถึงวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินผลจากสภาพจริง ใช้วิธีการวัดและประเมินที่หลากหลายสอดคล้องครอบคลุมความรู้ ทักษะ ความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม(กรมวิชาการ, 2545: 256-271) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูสังคมศึกษาจึงสนใจนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เพื่อเป็นแนวทางให้กับครูสังคมศึกษานำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้จนเกิดทักษะ และเจตคติที่ดีต่อสิทธิมนุษยชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3

ขอบเขตของการวิจัย

สาระการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือเรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมที่ครูผู้สอนจัดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อให้ นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน หมายถึง การนำเสนอเนื้อหาเรื่องสิทธิ มนุษยชนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ เรื่องสิทธิมนุษยชน โดยครอบคลุมประเด็นความคิดรวบยอด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรมการ เรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล สำหรับใช้สอนในชั้นเรียน ช่วงชั้นที่ 3 คือ ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3 โดยได้ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร ตำรา บทความ ผลงานวิจัย และได้เรียบเรียงนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน
2. ประวัติความเป็นมาของแนวคิดสิทธิมนุษยชน
3. ปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน
4. สิทธิมนุษยชนกับกฎหมายรัฐธรรมนูญไทย
5. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชน
6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ความหมายและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่ทุกคนได้มาตั้งแต่เกิด อีกทั้งยังต้องรักษาไว้ไม่ให้ผู้อื่นมาละเมิดได้ ดังนั้นจึงมีนักวิชาการ นักกฎหมาย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน นักปรัชญาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ให้คำนิยามถึงความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (อ้างถึงใน คณะกรรมการประสานงานองค์กรสิทธิมนุษยชน 2540: 3) ได้ให้นิยามของสิทธิมนุษยชนไว้ว่า หมายถึง ศักดิ์ศรีประจำตัว และสิทธิซึ่งเสมอกันและไม่อาจโอนแก่กันได้ของสมาชิกทั้งปวง

Maurice Cranston (1966) ได้กล่าวไว้ว่า สิทธิมนุษยชน ได้แก่ บรรดาสิทธิและเสรีภาพที่ถือกันว่าติดตัวมนุษย์ทุกคนมาแต่กำเนิด และไม่อาจพรากไปจากราษฎรได้ โดยไม่เป็นการทำลายความเป็นมนุษย์ของราษฎร

R.J. Vincent (1988) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า สิทธิมนุษยชนคือ สิทธิที่คนทุกคนมีอยู่โดยเสมอภาคเท่าเทียมกันด้วยเหตุที่เขาเป็นมนุษย์ เป็นสิทธิที่ตั้งอยู่บนความใส่ใจต่อธรรมชาติแห่งการเป็นมนุษย์ของเรา มิได้เกิดขึ้นเพราะการอนุญาตจากรัฐหรือเป็นผลจากการกระทำของใครคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้นในการมีสิทธิมนุษยชน บุคคลจึงไม่จำเป็นต้องมีสิ่งใดๆ นอกเหนือจากความเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังไม่สามารถสละ โอน หรือยอมพรากไปให้แก่ผู้ใดผู้หนึ่งได้

Jack Donnelly (อ้างถึงใน จริฎ โฆษณานันท์ 2545: 58) ได้นิยามความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้ว่า คือ สิทธิที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการในผลประโยชน์ต่างๆ ของมนุษย์ ซึ่งสมควรได้รับการปกป้องคุ้มครองแก่สมาชิกในกลุ่มชนโดยหลักแห่งความยุติธรรมทางสังคม

เสนห์ จามริก (2531: 13) ได้ให้ความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้ว่า หมายถึง สิทธิของบุคคลอันพึงมีในฐานะที่เป็นมนุษย์ซึ่งดำรงอยู่ในสังคม

วีระ โลจายะ (2532: 54-55) ได้กล่าวว่า สิทธิมนุษยชนคือ สิทธิทั้งหลายซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในประเทศที่มีอารยธรรมว่า เป็นสิทธิพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ และในการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์เป็นสิทธิที่มีการคุ้มครองป้องกันในทางกฎหมายเป็นพิเศษกับความสำคัญของสิทธิดังกล่าว

สุทิน นพเกตุ (2542: 18) ให้ความหมายไว้ว่า สิทธิมนุษยชน หมายรวมถึง สิทธิ เสรีภาพ และอิสรภาพในชีวิตและร่างกาย ตลอดจนความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์และเป็นสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรอง หรือคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กฎบัตรสหประชาชาติ หรือตามแนวปฏิบัติของกฎหมายระหว่างประเทศ รวมถึงข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้โดยคำนึงถึงมาตรฐานสากลที่นานาอารยประเทศยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ

ชวงส์ ฉายะบุตร (2546: 62) ได้นิยามความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้ว่า สิทธิมนุษยชน หมายถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลอันพึงมีพึงได้รับในฐานะที่เกิดเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังได้รับการรับรองคุ้มครองปกป้องตลอดเวลาที่ดำรงตนอยู่ในสังคม

2. ประวัติความเป็นมาของแนวคิดสิทธิมนุษยชน

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนมีมานานแล้วบรรดานักปราชญ์สมัยกรีกหรือโรมันได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเรื่อยมา ซึ่งแต่เดิมความคิดดังกล่าวได้โน้มเอียงไปทางจำกัดอำนาจของกษัตริย์หรือผู้มีอำนาจปกครอง และเพื่อที่จะแสดงถึงพื้นฐานของสิทธิดังกล่าวบรรดานักปราชญ์จึงอ้างกันเสมอว่าสิทธิของมนุษย์เป็น “สิทธิธรรมชาติ” (Natural rights) (กุลพล พลวัน, 2527: 7) ซึ่งสืบเนื่องมาจาก “กฎหมายธรรมชาติ” (Natural Law Tradition) ส่วนคำว่า “สิทธิมนุษยชน” (Human Rights) เพิ่งมีการนำมาใช้เมื่อศตวรรษที่ 20 นี้เอง

แนวความคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาติดีบทบาทสำคัญทำให้เกิดความคิดที่จะคุ้มครองสิทธิของบุคคล ได้มีนักคิดและนักปรัชญาให้คำนิยามและความหมายของกฎหมายธรรมชาติไว้ดังต่อไปนี้

Heralitus นักปราชญ์ชาวกรีก กล่าวถึงกฎหมายธรรมชาติว่าเป็นกฎหมายที่มิได้เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร กฎหมายดังกล่าวได้แพร่หลายและควบคุมไว้ซึ่งธรรมชาติ ถ้าไม่มีกฎหมายนี้โลกจะเกิดความสับสนวุ่นวาย กฎหมายธรรมชาติจึงมีพื้นฐานมาจาก ทุกสิ่งเกิดขึ้นตามที่ควรเป็นเช่นนั้น

Aristotle นักปรัชญาชาวกรีก ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งซึ่ง “เป็นธรรมโดยธรรมชาติ” ว่าเป็นความเป็นธรรมโดยสมบูรณ์กับสิ่งซึ่ง “เป็นธรรมโดยเพียงกฎหมาย” อันเป็นความเป็นธรรมที่ไม่สมบูรณ์ที่เขาเห็นว่าความเป็นธรรมตามธรรมชาติมีความสมบูรณ์ก็เพราะว่ามันมีผลบังคับใช้ในทุกๆ แห่งเหมือนกัน

Jean Rivere (อ้างถึงใน วีระ โสจายะ, 2532: 16) ได้กล่าวไว้ว่า กฎหมายธรรมชาติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง มนุษย์ไม่ได้เป็นผู้สร้างขึ้น เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

Cicero (อ้างถึงใน วีระ โลงจายะ, 2532: 16-17) ได้กล่าวถึงกฎหมายธรรมชาติไว้ว่า มีกฎหมายที่แท้จริงอยู่ประเภทหนึ่ง คือเหตุผลที่ถูกต้องสอดคล้องกับธรรมชาติ แผ่ซ่านไปในสรรพสิ่งมีชีวิตทั้งปวง มีผลใช้ได้ถาวรตลอดกาล ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เป็นกฎหมายที่สั่งบังคับให้เราปฏิบัติหน้าที่ของเรา ห้ามเรากระทำความชั่วและเหนี่ยวรั้งเราให้พ้นจากความชั่ว สุจริตชนย่อมไม่เพิกเฉยต่อบทบัญญัติและข้อห้ามของกฎหมายนี้

St. Thomas Aquinas เป็นนักปรัชญาและนักทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติชาวอิตาลี ได้ให้ความหมายของกฎหมายธรรมชาติไว้ว่า คือ กฎเกณฑ์ข้อบังคับหมวดหมู่หนึ่งซึ่งเกิดขึ้นก่อนกำเนิดรัฐและมีอำนาจเหนือรัฐ โดยรัฐต้องเคารพกฎหมายดังกล่าว

หยูค แสงอุทัย (อ้างถึงใน กุลพล พลวัน, 2527: 7) ได้กล่าวว่า กฎหมายธรรมชาติหมายถึงกฎหมายซึ่งบุคคลอ้างว่ามีอยู่ตามธรรมชาติ คือเกิดมีมาเองโดยมนุษย์ไม่ได้ทำขึ้น เป็นกฎหมายที่อยู่เหนือรัฐและใช้ได้โดยไม่จำกัดกาลเทศะ กฎหมายธรรมชาติดีมีลักษณะสำคัญสามประการคือ

1. เป็นกฎหมายที่ใช้ได้โดยไม่จำกัดเวลา คือ ไม่มีเวลาด่วงพันสมัย
2. ใช้ได้ทุกแห่งไม่จำกัดว่าต้องใช้ในรัฐใดรัฐหนึ่ง
3. อยู่เหนือกฎหมายของรัฐ คือ รัฐจะออกกฎหมายให้ขัดแย้งกับกฎหมายธรรมชาติไม่ได้ มิฉะนั้นกฎหมายของรัฐก็จะใช้บังคับไม่ได้

สามารถสรุปความหมายของกฎหมายธรรมชาติได้ว่า หมายถึง กฎหมายที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติสามารถใช้ได้ในทุกรัฐและอยู่เหนือกฎหมายของรัฐ

วัตถุประสงค์ของกฎหมายธรรมชาติเพื่อแสดงถึงหลักธรรม ความยุติธรรมและความถูกต้องซึ่งฝังแน่นอยู่ในจิตใจของมนุษย์และใช้แนวทางในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ การใช้สิทธิ การปฏิบัติตามพันธกรณี และการรักษาไว้ซึ่งระเบียบและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การละเลยไม่รักษาไว้ซึ่งข้อเรียกร้องของกฎหมายตามธรรมชาติจึงเป็นการทำลายกฎหมายดังกล่าว

จากแนวความคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาติทำให้ตระหนักถึงสิทธิของบุคคลอันเกิดจากกฎหมายดังกล่าวและทำให้เกิดการต่อต้านการใช้อำนาจเกินขอบเขตของผู้มีอำนาจปกครอง และทำให้เกิด “เหตุผลตามธรรมชาติ” กล่าวคือคิดจากเหตุผลต่างๆ ไปว่าบุคคลควรมีสิทธิอะไรบ้าง โดยคำนึงจากเกียรติภูมิ อำนาจ ความจริงใจหรือความสุจริตใจของมนุษย์จนก่อให้เกิดสิทธิธรรมชาติตามมา

สิทธิธรรมชาติ หมายถึง สิทธิที่เกิดขึ้นพร้อมกับมนุษย์ สิทธิเหล่านี้ไม่อาจโอนให้แก่กันได้และไม่มีใครจะล่วงละเมิดได้ ซึ่งได้แก่สิทธิในชีวิต เสรีภาพ และสิทธิที่จะหาความสุขและรัฐทั้งหลายจะต้องกระทำทุกอย่างเพื่อให้มนุษย์มีสิทธิเหล่านี้ได้อย่างเต็มที่ และมีความสุข” (กุลพล พลวัน, 2527: 11)

หลังจากที่มนุษย์ได้รับรู้ถึงสิทธิธรรมชาติที่ตนพึงมีพึงได้รับ ทำให้เกิดเหตุการณ์การเรียกร้องสิทธิดังกล่าว ได้แก่ การปฏิวัติจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาธิปไตยในประเทศอังกฤษเมื่อปี ค.ศ. 1688 และการประกาศอิสรภาพของสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1776 และมีการเรียกร้องสิทธิดังกล่าวอยู่เสมอมา

หลังจากเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ที่เกิดการเข่นฆ่ากันเองระหว่างมนุษยชาติกันเอง ทำให้ประเทศมหาอำนาจของโลกในขณะนั้นได้ร่วมกันก่อตั้งองค์การระหว่างประเทศ โดยรวมเอาประเทศต่างๆ เข้ามาร่วมเป็นสมาชิก ภายใต้ชื่อ “สหประชาชาติ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทำการแก้ปัญหาระหว่างประเทศอันมีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมและความเดือดร้อนของมวลมนุษยชาติ หลังจากที่มีการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติได้มีการลงนามและร่างกฎบัตรสหประชาชาติโดยภายในกฎบัตรสหประชาชาติได้แสดงความมุ่งประสงค์ขององค์การสหประชาชาติในข้อ 1 วรรค 2 ว่า (นพนิติ สุริยะ, 2537: 56) “เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างประชาชาติทั้งหลายโดยยึดการเคารพต่อหลักการแห่งสิทธิที่เท่าเทียมกัน และการกำหนดเจตจำนงของตนเองทั้งหลายเป็นมูลฐาน และจะดำเนินมาตรการอื่นๆ อันเหมาะสมเพื่อเป็นกำลังสันติภาพสากล”

และในวรรคที่ 3 (นพนิติ สุริยะ, 2537: 56) ว่า “เพื่อให้รวมถึงการร่วมมือระหว่างประเทศในอันที่จะแก้ปัญหาระหว่างประเทศทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หรือมนุษยธรรม และในการส่งเสริมและสนับสนุนการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและต่ออิสรภาพมูลฐานสำหรับทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติในเรื่องเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา”

และในข้อ 55(นพนิติ สุริยะ, 2537, 56) ว่า...สหประชาชาติจะส่งเสริม “การเคารพโดยสากลการปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพอันเป็นมูลฐานสำหรับทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติในเรื่องเชื้อชาติ เพศ ภาษาหรือศาสนา” จากภารกิจขององค์การสหประชาชาติได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนแล้วดังนั้น คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมจึงมติให้ก่อตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนขึ้นในต้นปี 1946 เพื่อผลักดัน “บทบัญญัติว่าด้วยสิทธิ” ให้เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา

ต่อมาในปี ค.ศ. 1948 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสามารถออกปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยมุ่งหมายที่จะให้เป็น

“มาตรฐานร่วมกันเพื่อความสำเร็จสำหรับประชาชนและประชาชาติ
ทั้งมวลด้วยจุดประสงค์ที่จะให้ปัจเจกบุคคลทุกผู้ทุกนามและองค์กร

ของสังคมทุกหน่วย โดยการระลึกถึงเสมอๆ ถึงปฏิญญานี้, พยายามสั่งสอนและให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมการเคารพต่อสิทธิ และเสรีภาพเหล่านี้ และด้วยมาตรการที่เจริญก้าวหน้า, ทั้งในและระหว่างประเทศ, เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับและการถือปฏิบัติต่อสิทธิเหล่านั้นอย่างสากลและได้ผล, ทั้งในหมู่ประชาชนของรัฐสมาชิกเอง และในหมู่ประชาชนแห่งดินแดนที่อยู่ภายใต้ดูแลอาณาของรัฐสมาชิกดังกล่าว” (คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนและสันติภาพ, 2531: 8)

3. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

มีทั้งหมด 30 ข้อ ดังนี้ (คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนและสันติภาพ, 2531: 9-29)

ข้อ 1 มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาอิสระเสรีและเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิทุกคนได้รับการประสิทธิประสาทเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันอย่างฉันพี่น้อง

ข้อ 2 บุคคลชอบที่จะมีสิทธิและเสรีภาพประจำตัวในปฏิญญานี้, ทั้งนี้โดยไม่มี การจำแนกความแตกต่างในเรื่องใดๆ, เช่น เชื้อชาติ, สีผิว, เพศ, ภาษา, ศาสนา, ความเห็นทางการเมือง, หรือทางอื่นใด, ชาติหรือสังคมอันเป็นที่มาเดิม, ทรัพย์สิน, กำเนิด, หรือสถานะอื่นใด.

นอกจากนี้การจำแนกข้อแตกต่างโดยอาศัยมูลฐานแห่งสถานะทางการเมือง ทางดูแลอาณา หรือทางเรื่องระหว่างประเทศของประเทศ หรือดินแดนซึ่งบุคคลสังกัดจะทำมิได้ ทั้งนี้ไม่ว่าดินแดนดังกล่าวจะเป็นเอกราชอยู่ในความพิทักษ์ มิได้ปกครองตนเองหรืออยู่ภายใต้การจำกัดแห่งอธิปไตยอื่นใด.

ข้อ 3 บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิต, ในเสรีธรรมและความมั่นคงแห่งร่างกาย

ข้อ 4 บุคคลใดจะถูกบังคับให้เป็นทาส หรืออยู่การระจำยอมใดๆ มิได้; การเป็นทาสและการค้าทาสจะมีไม่ได้ในทุกรูปแบบ

ข้อ 5 บุคคลใดจะถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติหรือการลงทัณฑ์ซึ่งทารุณ โหดร้าย, ไร้มนุษยธรรมหรือหยาบเถื่อนมิได้.

ข้อ 6 ทุกๆ คนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลในกฎหมายไม่ว่า ณ ที่ใด.

ข้อ 7 ทุกๆ คนต่างเสมอกันในกฎหมายและชอบที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ. ทุกๆ คนชอบที่จะได้รับการคุ้มครองอย่างเสมอหน้าจากการเลือกปฏิบัติใดๆ อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญานี้ และต่อการขู่งส่งเสริมให้เกิดการเลือกปฏิบัติเช่นนั้น.

ข้อ 8 บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาอย่างได้ผลโดยศาลแห่งชาติซึ่งมีอำนาจเนื่องจากกระทำใดๆ อันละเมิดต่อสิทธิขั้นมูลฐาน ซึ่งตนได้รับจากรัฐธรรมนูญหรือจากกฎหมาย.

ข้อ 9 บุคคลใดจะถูกจับ, กักขัง หรือเนรเทศโดยพลการมิได้.

ข้อ 10 บุคคลชอบที่จะเท่าเทียมกันอย่างบริบูรณ์ในอันที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมและเปิดเผยโดยศาลซึ่งเป็นอิสระและไร้อคติ, ในการวินิจฉัยชี้ขาดสิทธิและหน้าที่ ตลอดจนข้อที่ตนถูกกล่าวหาใดๆ ทางอาญา.

ข้อ 11 (1) บุคคลซึ่งถูกกล่าวหาด้วยความผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาโดยเปิดเผย ณ ที่ซึ่งตนได้รับหลักประกันทั้งหมดที่จำเป็นในการต่อสู้คดี.

(2) บุคคลใดจะถูกถือว่ามีความผิดอันมิโทษทางอาญาใดๆ ด้วยเหตุที่ตนได้กระทำหรือละเว้นการกระทำใดๆ ซึ่งกฎหมายของประเทศหรือกฎหมายระหว่างประเทศ, ในขณะที่มีการกระทำนั้นมิได้ระบุว่าเป็นความผิดทางอาญามิได้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่ใช้อยู่ในขณะที่การกระทำความผิดทางอาญานั้นเกิดขึ้นมิได้.

ข้อ 12 การเข้าไปแทรกสอดโดยพลการในกิจส่วนตัว, ครอบครัว, เลหะสถาน, การส่งข่าวสาร, ตลอดจนการโจมตีต่อเกียรติและชื่อเสียงของบุคคลนั้นจะทำได้. ทูทๆ คนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจากการแทรกสอดและโจมตีดังกล่าว.

ข้อ 13 (1) บุคคลมีสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายและในถิ่นที่อยู่ภายในขอบเขตดินแดนของแต่ละรัฐ

(2) บุคคลมีสิทธิที่จะเดินทางออกจากประเทศใดๆ , รวมทั้งของตนเองและที่จะกลับคืนสู่บ้านเกิดเมืองนอน.

ข้อ 14 (1) บุคคลมีสิทธิที่จะแสวงหาและพักพิงในประเทศอื่นๆ เพื่อลี้ภัยจากการกดขี่ข่มเหง

(2) สิทธินี้จะกล่าวอ้างมิได้ในกรณีการฟ้องคดีซึ่งโดยความจริงเกิดจากความผิดที่ไม่ใช่เรื่องการเมือง หรือจากการกระทำที่ขัดต่อความมุ่งประสงค์และหลักการของสหประชาชาติ

ข้อ 15 (1) บุคคลมีสิทธิในการถือสัญชาติ.

(2) การถอนสัญชาติโดยพลการ หรือการปฏิเสธสิทธิที่จะเปลี่ยนสัญชาติของบุคคลใดนั้นจะกระทำมิได้.

ข้อ 16 (1) ชายและหญิงเมื่อเจริญวัยบริบูรณ์แล้ว มีสิทธิที่จะสมรสและที่จะสร้างครอบครัว โดยไม่มีการจำกัดใดๆ เนื่องจาก เชื้อชาติ, สัญชาติ, หรือศาสนา, บุคคลชอบที่จะมีสิทธิเท่าเทียมกันในเรื่องการสมรส ในระหว่างการสมรสและในการขาดจากการสมรส.

(2) การสมรสจะกระทำได้อีกก็โดยความยินยอมอย่างเสรี และเต็มใจของคู่บ่าวสาวผู้ตั้งใจ จะกระทำการสมรส.

(3) ครอบครัวคือ กลุ่มซึ่งเป็นหน่วยธรรมชาติและพื้นฐานของสังคมและชอบที่จะได้รับการคุ้มครองโดยสังคมและรัฐ

ข้อ 17 (1) บุคคลมีสิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยลำพังตนเอง และโดยการร่วมกับผู้อื่น.

(2) การยึดเอาทรัพย์สินของบุคคลใดไปเสียโดยพลการจะกระทำมิได้.

ข้อ 18 บุคคลมีสิทธิในเสรีภาพแห่งความคิด, มโนธรรมและศาสนา; สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะเปลี่ยนศาสนา หรือความเชื่อถือ, และเสรีภาพ ที่จะแสดงให้ศาสนาหรือความเชื่อถือประจักษ์ ในรูปของการสั่งสอน, การปฏิบัติกิจ, ความเคารพสักการะบูชาสวดมนต์, และการถือปฏิบัติพิธีกรรม, ไม่ว่าโดยลำพังตนเอง หรือร่วมกับผู้อื่นในประชาคม และในที่สาธารณะหรือส่วนตัว

ข้อ 19 บุคคลมีสิทธิในเสรีภาพแห่งความเห็น การแสดงออก; สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะยึดมั่นในความเห็นโดยปราศจากการแทรกสอดและที่จะแสวงหา, รับ ตลอดจนแจ้งข่าว รวมทั้งความคิดเห็นเห็น โดยผ่านสื่อใดๆ และโดยมิต้องคำนึงถึงเขตแดน.

ข้อ 20 (1) บุคคลมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการชุมนุม และการสมาคมโดยสงบ.

(2) การบังคับให้บุคคลเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมจะกระทำมิได้.

ข้อ 21 (1) บุคคลมีสิทธิที่จะเข้าร่วมในรัฐบาลแห่งประเทศของตนไม่ว่าโดยตรงหรือโดยผู้แทนซึ่งผ่านการเลือกอย่างเสรี.

(2) บุคคลมีสิทธิเข้าถึงเท่ากันในบริการสาธารณะในประเทศของตน.

(3) เจตจำนงของประชาชน จะเป็นฐานแห่งอำนาจของรัฐบาล, เจตจำนงนี้จะแสดงออกโดยการเลือกตั้งเป็นครั้งเป็นคราวอย่างแท้จริง ด้วยการให้สิทธิออกเสียงอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันและ โดยการลงคะแนนลับหรือวิธีการลงคะแนนอย่างเสรีที่คล้ายคลึงกัน.

ข้อ 22 ในฐานะสมาชิกของสังคม ด้วยความเพียรพยายามของชาติตลอดจนความร่วมมือระหว่างประเทศและโดยสอดคล้องกับการจัดระเบียบและทรัพยากรของแต่รัฐ บุคคลมีสิทธิในความมั่นคงทางสังคมและชอบที่จะได้รับผลแห่งสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมซึ่งจำเป็นต่อศักดิ์ศรีและการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเสรีของตน.

ข้อ 23 (1) บุคคลมีสิทธิที่จะทำงาน, ที่จะเลือกงานอย่างเสรี, ที่จะมิสภาวะการทำงานที่ขัดต่อศีลธรรมและพอใจ และที่จะได้รับความคุ้มครองจากการว่างงาน

(2) บุคคลมีสิทธิในการรับค่าตอบแทนเท่ากันสำหรับการทำงานที่เท่ากัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติใดๆ.

(3) บุคคลผู้ทำงานมีสิทธิในรายได้ซึ่งยุติธรรมและเอื้อประโยชน์เพื่อเป็นประกันสำหรับตนเองและครอบครัวให้การดำรงชีวิตมีค่าควรแก่ศักดิ์ศรีของมนุษย์, และถ้าจำเป็นก็ชอบที่จะได้รับความคุ้มครองทางสังคมอื่นๆ เพิ่มเติม.

(4) บุคคลมีสิทธิที่จะก่อตั้งและเข้าร่วมกับสหภาพแรงงานเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของตน

ข้อ 24 บุคคลมีสิทธิในการพักผ่อนและเวลาว่าง, รวมทั้งการจำกัดเวลาทำงานที่ชอบด้วยเหตุผล และมีวันหยุดครั้งคราวที่ได้รับค่าตอบแทน.

ข้อ 25 (1) บุคคลมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับสุขภาพและความอยู่ดีของตนและครอบครัว, รวมทั้งอาหาร, เสื้อผ้า, ที่อยู่อาศัย, การรักษาพยาบาลและบริการสังคมที่จำเป็น, และสิทธิในความมั่นคงในกรณีว่างงาน เจ็บป่วยทุพพลภาพ เป็นหม้าย วยชรา หรือการขาดปัจจัยในการเลี้ยงชีพอื่นใดในเหตุการณ์อันเกิดจากที่ตนจะควบคุมได้

(2) มารดาและบุตรชอบที่จะได้รับการดูแลและความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เด็กทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นบุตรในหรือนอกสมรสย่อมได้รับความคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกัน

ข้อ 26 (1) บุคคลมีสิทธิในการศึกษา การศึกษาจะเป็นสิ่งที่ให้เปล่าโดยไม่คิดมูลค่า, อย่างน้อยที่สุดในขั้นประถมศึกษา และขั้นพื้นฐาน, ขั้นประถมศึกษาให้เป็นการศึกษาภาคบังคับขั้นเทคนิคและขั้นประกอบอาชีพเป็นการศึกษาที่จะต้องจัดมีขึ้นโดยทั่วไป และขั้นสูงเป็นขั้นที่จะเปิดให้ทุกคนเท่ากันตามความสามารถ

(2) การศึกษาจะมุ่งไปในทางพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์อย่างเต็มที่และเพื่อเสริมพลังการเคารพต่อสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นมูลฐานให้แข็งแกร่ง ทั้งจะมุ่งเสริมความเข้าใจ, ขันติและมิตรภาพในระหว่างประชาชาติ กลุ่มเชื้อชาติหรือกลุ่มศาสนา และจะมุ่งขยายกิจกรรมของสหประชาชาติเพื่อการธำรงสันติภาพ.

(3) ผู้ปกครองมีสิทธิก่อนผู้อื่นที่จะเลือกชนิดของการศึกษาสำหรับบุตรหลานของตน.

ข้อ 27 (1) บุคคลมีสิทธิที่จะเข้าร่วมการใช้ชีวิตทางด้านวัฒนธรรมในประชาคมอย่างเสรี, ที่จะพึงใจในศิลปะและมีส่วนในความกึ่งหน้าและผลประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์

(2) บุคคลมีสิทธิในการรับความคุ้มครองประโยชน์ทางด้านศิลปกรรมและทางวัตถุอันเป็นผลได้จากการประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์, วรรณกรรมและศิลปะซึ่งตนเป็นเจ้าของ

ข้อ 28 บุคคลชอบที่จะได้รับประโยชน์จากระเบียบสังคมและระหว่างประเทศอันจะอำนวยให้การใช้สิทธิและเสรีภาพบรรดาที่ได้รับระบุไว้ในปฏิญญานี้ทำได้อย่างเต็มที่.

ข้อ 29 (1) บุคคลมีหน้าที่ต่อประชาคมอันเป็นที่เดียวซึ่งบุคลิกภาพของตนจะพัฒนาได้อย่างเสรีและเต็มความสามารถ

(2) ในการใช้สิทธิและเสรีภาพ, บุคคลต้องอยู่ภายใต้เพียงเช่นที่จำกัดโดยกำหนดแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อความมุ่งประสงค์ให้ได้มาซึ่งการยอมรับและการเคารพโดยชอบในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น และเพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดอันยุติธรรมของศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชนและสวัสดิการ โดยทั่วไปในสังคมประชาธิปไตย.

(3) สิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ มิว่าจะด้วยกรณีใดจะใช้ให้ขัดกับความมุ่งประสงค์และหลักการ, ของสหประชาชาติไม่ได้.

ข้อ 30 ข้อความต่างๆ ตามปฏิญญานี้ไม่เปิดช่องที่จะแปลความได้ว่าให้สิทธิใดๆ แก่รัฐ, กลุ่มชนหรือบุคคลใดๆ ที่จะประกอบกิจกรรม หรือกระทำการใดๆ อันมุ่งต่อการทำลายสิทธิและเสรีภาพใดๆ บรรดาที่ได้ระบุไว้ในบทบัญญัติฉบับนี้.

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948 เป็นต้นมาปฏิญญาดังกล่าวได้กลายเป็นความพยายามระดับนานาชาติในอันที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมวลมนุษยชาติ อีกทั้งยังเป็นแกนกลางของรัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆ รวมทั้งกฎหมายภายในด้วย ในเวลาต่อมาปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนไม่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าประสงค์ขององค์การสหประชาชาติดังนั้นสมัชชาสหประชาชาติได้มีมติเมื่อปี ค.ศ. 1952 ให้ร่างตราสารสิทธิมนุษยชนขึ้น 2 ฉบับโดยให้ใช้ชื่อว่า กติการะหว่างประเทศ ฉบับหนึ่ง...ว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและการเมือง อีกฉบับหนึ่งว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม กติกาทั้งสองฉบับผ่านการยอมรับโดยสมัชชาเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม ค.ศ. 1966 และได้เปิดให้มีการลงนามนับแต่นั้นมาและใช้เวลาประมาณ 10 ปี จึงได้สมาชิกประเทศจำนวนเพียงพอตามที่ต้องการ กติการะหว่างประเทศทั้ง 2 ฉบับมีเนื้อหาพอสรุปได้ดังนี้ (นพนิติ สุริยะ, 2537: 63-66)

คำปรารภและข้อ 1, 3 และ 5 ของกติกาทั้ง 2 ฉบับเกือบจะเหมือนกัน นั่นคือ คำปรารภของกติกาแต่ละฉบับอ้างถึงพันธกรณีของรัฐภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติที่จะส่งเสริมสิทธิมนุษยชนเตือนความจำปัจเจกบุคคล ซึ่งมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมที่จะต้องต่อสู้เพื่อให้มีการส่งเสริมและการประพฤติปฏิบัติตามสิทธิเหล่านั้นๆ และรับรู้...ตามที่ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้วางแนวไว้ว่า..อุดมการณ์ที่ว่า เสรีชนจะมีเสรีภาพทางแพ่งและการเมือง เสรีภาพจากความกลัวและความต้องการสามารถสัมฤทธิ์ได้ก็ต่อเมื่อมีการสร้างสภาวะ ซึ่งทุกคนจะมีสิทธิทางแพ่ง การเมือง, ทางเศรษฐกิจ, และวัฒนธรรม

ข้อ 1 ของกติกาทั้งสองกล่าวว่า สิทธิที่จะกำหนดเจตจำนงของตนเองนั้นมีลักษณะเป็นสากล ดังนั้นจึงเรียกร้องให้รัฐทั้งหลายส่งเสริมเพื่อให้บรรลุเป็นความจริง และที่จะให้เคารพสิทธิดังกล่าว

ข้อ 3 ของทั้งสองกติกา ยืนยันสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีที่จะอุปโภคสิทธิมนุษยชนทั้งหลาย และบังคับรัฐที่จะต้องดำเนินการให้หลักการนั้นเป็นรูปธรรม

ข้อ 5 ของทั้งสองกติกาบัญญัติคุ้มครองจากการกระทำใดที่มุ่งต่อการทำลายหรือการจำกัดโดยไม่มีเหตุสมควรต่อสิทธิมนุษยชนหรือเสรีภาพขั้นมูลฐาน และต่อการตีความบทบัญญัติกติกาลาดเคลื่อนเพื่อเป็นเหตุในการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

ข้อ 6 ถึง 15 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมรับรอง

- สิทธิที่จะทำงาน
- สิทธิที่จะมีสภาวะการทำงานที่ยุติธรรมและเอื้อประโยชน์
- สิทธิที่จะจัดตั้งและเข้าร่วมในสหภาพแรงงาน
- สิทธิที่จะได้จากสวัสดิการสังคม และการประกันสังคม
- สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลืออย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้สำหรับครอบครัวแม่และบุตรรวมทั้งผู้เยาว์
- สิทธิที่จะมีมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอ
- สิทธิที่จะมีมาตรฐานแห่งสุขภาพทั้งทางกายและทางใจที่ดีที่สุดเท่าที่จะพึงมีพึงได้
- สิทธิที่จะได้รับการศึกษา
- สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในชีวิตด้านวัฒนธรรม

สำหรับข้อ 6 ถึง 27 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและทางการเมือง อาจพอแยกสรุปได้ดังนี้

ข้อ 6 – บัญญัติคุ้มครองสิทธิในชีวิต

ข้อ 7 – บุคคลใดจะถูกทรมานหรือได้รับผลประตบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายผิดมนุษยธรรมหรือต่ำช้ามิได้

ข้อ 8 - บุคคลใดจะถูกเอาตัวลงเป็นทาสมิได้ ห้ามการเอาคนลงเป็นทาสและการค้าทาสทุกรูปแบบ, จะถูกบังคับให้ตกอยู่ในภาวะจำยอมมิได้...จะถูกเกณฑ์แรงงานหรือบังคับใช้แรงงานมิได้

ข้อ 9 – บุคคลใดจะถูกจับกุมหรือคุมขังโดยพลการมิได้

ข้อ 10 – บุคคลที่ถูกกีดรอนเสรีภาพต้องได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมและได้รับการเคารพในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

ข้อ 11 – บุคคลจะรับโทษจำคุกเพียงเพราะเหตุว่าไม่อาจปฏิบัติตามภาระหน้าที่ตามสัญญาหาได้ไม่

ข้อ 12 – กล่าวถึงเสรีภาพในการย้ายที่อยู่และในการที่จะเลือกที่อยู่อาศัย

ข้อ 13 – กล่าวถึงข้อจำกัดในการที่จะเนรเทศคนต่างถิ่นที่อยู่ในดินแดนของรัฐภาคีโดยชอบด้วยกฎหมาย

ข้อ 14 – บัญญัติให้บุคคลมีความเสมอภาคในการพิจารณาของศาลและตุลาการ ตลอดจนการให้หลักประกันในกระบวนการพิจารณาทั้งทางแพ่ง และอาญา

ข้อ 15 – ห้ามการบัญญัติกฎหมายซึ่งมีโทษทางอาญาย้อนหลัง

ข้อ 16 – วางแนวสิทธิของทุกๆ คน ที่จะได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นบุคคลในสายตาของกฎหมาย

ข้อ 17 – ห้ามการแทรกสอดโดยพลการและโดยมิชอบด้วยกฎหมายต่อความเป็นอยู่ส่วนตัว ครอบครัว เคหสถานหรือการติดต่อสื่อสาร และห้ามการลบลู่เกียรติยศและชื่อเสียงเกียรติคุณโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ข้อ 18 – ค้ำครองสิทธิในเสรีภาพทางความคิด มโนธรรมและศาสนา

ข้อ 19 – สิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก

ข้อ 20 – ห้ามการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสงคราม ตลอดจนห้ามการสนับสนุนความเกลียดชังในชาติ เผ่าพันธุ์หรือศาสนาซึ่งนำไปสู่การยั่วยุให้เกิดการเลือกปฏิบัติ การจงเกลียดจงชังหรือความรุนแรง

ข้อ 21 – รับรองสิทธิที่จะร่วมประชุมโดยสงบ

ข้อ 22 – สิทธิในเสรีภาพแห่งการสมาคม

ข้อ 23 – สิทธิของชายหญิงในวัยสมรสที่จะทำการสมรสและสร้างครอบครัว และหลักการความเสมอภาคแห่งสิทธิ และความรับผิดชอบของกลุ่มสมรสในการที่จะสมรส การอยู่กินระหว่างสมรส และการสิ้นสุดของการสมรส

ข้อ 24 – วางหลักมาตรการคุ้มครองสิทธิของเด็ก

ข้อ 25 – ให้สิทธิพลเมืองในอันที่จะมีส่วนในรัฐกิจ ที่จะออกเสียงและที่จะได้รับเลือกตั้ง ที่จะเข้าถึงบริการสาธารณะทั้งนี้โดยอยู่บนรากฐานทั่วไปว่าด้วยความเสมอภาค

ข้อ 26 – บัญญัติให้บุคคลเสมอภาคกันตามกฎหมาย และมีสิทธิได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันตามกฎหมาย

ข้อ 27 – บัญญัติมาตรการคุ้มครอง ชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ ศาสนา หรือภาษาซึ่งอยู่ในรัฐภาคีแห่งกติกา

นอกจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่สหประชาชาติได้ทำการออกปฏิญญาดังกล่าวเพื่อให้ประเทศภาคีสมาชิกได้นำไปบังคับใช้เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายของแต่ละประเทศ สหประชาชาติยังได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิเด็กจึงได้ออกอนุสัญญาเกี่ยวกับสิทธิเด็กขึ้นมาอีกฉบับดังมีใจความต่อไปนี้

สิทธิเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

สมาชิกใหญ่สหประชาชาติได้รับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2532 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2533

สาระสำคัญ

เด็กในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามกฎหมายของแต่ละประเทศ

สิทธิเด็ก หมายถึง สิทธิของเด็กทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย และทุกชาติ ที่พึงได้รับการคุ้มครอง ได้รับการพิทักษ์ และการดูแลผลประโยชน์อย่างดีที่สุด โดยอนุสัญญาฯ จะเริ่มคุ้มครองสิทธิเด็กตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิในครรภ์

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กประกอบด้วยบทบัญญัติ 54 ข้อ โดย 40 ข้อแรกเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับสิทธิของเด็กโดยตรงซึ่งเน้นหลักพื้นฐาน 4 ประการ ซึ่งปรากฏในข้อ 2,3,6 และ 12 ประเด็นสิทธิเด็กที่สำคัญตามคำประกาศจากอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มีดังนี้

1. สิทธิในการอยู่รอด คือสิทธิขั้นพื้นฐานเพื่อการอยู่รอดที่เด็กทุกคนจะต้องได้รับ หมายถึงสิทธิที่จะมีชีวิต ได้รับการดูแลทางสุขภาพ และการเลี้ยงดูอย่างดีที่สุดเท่าที่จะหาได้ ได้รับการโภชนาการที่ดี ได้รับการรัก ความเอาใจใส่ การรับรองการมีชีวิตรอด และหรือส่งเสริมชีวิต จากครอบครัว สังคม

2. สิทธิในการพัฒนา เป็นสิทธิที่เด็กทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเพียงพอ ทั้งทางด้านโภชนาการ สาธารณสุขมูลฐาน และการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาจะเกี่ยวกับการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งในและนอกระบบ และสิทธิที่จะได้รับมาตรฐานความเป็นอยู่ที่เพียงพอต่อการพัฒนาด้านร่างกาย สมอง บุคลิกภาพ จิตใจ และสังคม นอกจากนี้ ยังมีความหมายรวมถึง การให้เสรีภาพทางความคิด ศาสนา สิทธิที่จะได้รับการรับฟัง และสิทธิที่อยู่ร่วมกับครอบครัวอย่างมีความสุข

3. สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง เป็นสิทธิที่เด็กได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกทำร้าย ทั้งทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศ ได้รับการปกป้องจากการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในสงคราม นอกจากนี้ ยังหมายถึงสิทธิที่จะมีชื่อและสัญชาติของตนเอง ได้รับการคุ้มครองจากการถูกแสวงหาประโยชน์ เช่นการแสวงหาประโยชน์จากการใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการค้ายาเสพติด ขายแรงงาน หรือค้าประเวณี การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งสัญชาติ สภาพร่างกาย ฯลฯ การถูกกลั่นแกล้งรังแก ทอดทิ้ง ถูกเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ หรือทางเพศและจากผลร้ายของสงคราม

4. สิทธิในการมีส่วนร่วม เด็กทุกคนควรมีสิทธิรับรู้ แสดงความคิดเห็นตัดสินใจในหลายๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อตัวเอง เด็กมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นในหลายๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็ก ความคิดและการแสดงออกของเด็กจะต้องได้รับการใส่ใจ และให้ความสำคัญอย่างเหมาะสม รวมทั้งสิทธิที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอนุสัญญาฯ

สิทธิเด็กที่รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญในปัจจุบัน และการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หลังการลงนามและให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

1. สิทธิที่เด็กจะได้รับโอกาสทางการศึกษา รัฐบาลมีนโยบายที่จะขยายโอกาสการศึกษาจากระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไปถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 (หรือในเกณฑ์ที่น่าพอใจ) และขยายเครือข่ายการศึกษานอกโรงเรียน ให้แก่กลุ่มเด็กและประชาชนด้อยโอกาส ดังที่ได้มีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการกระจายการศึกษาสู่ระบบท้องถิ่นมากขึ้น และกำหนดให้บุคคลได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี เป็นต้น

2. สิทธิที่เด็กจะพ้นจากการเป็นทาสแรงงาน โดยไม่ถูกหลอกล่อเข้าสู่กระบวนการใช้แรงงานเด็ก โดยออกพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งขยายอายุแรงงานเด็กจาก 13 ปี เป็น 15 ปี และพระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. 2542 ที่ยอมรับให้มีนักมวยเด็กอายุ 15 ปี

3. สิทธิที่เด็กจะต้องพ้นจากการถูกนำมาเป็นเหยื่อทางเพศ ทั้งในกรณีที่น่าเด็กมาค้าประเวณีและการนำเด็กเป็นสื่อโฆษณาในทางลามกอนาจาร ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ที่ถือว่าโสเภณีมิใช่อาชญากรแต่เป็นเหยื่อ และเน้นการลงโทษบุคคลที่เกี่ยวข้องมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติพบว่าไม่ค่อยมีคดีความหรือมีการลงโทษน้อยมาก รวมทั้งการออก พ.ร.บ.มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540

4. สิทธิเด็กที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างดี หมายถึงเด็กที่ต้องโทษอยู่ในสถานพินิจ ควรที่จะได้รับการดูแลภายในสถานพินิจอย่างมีคุณภาพ ได้รับการบำบัดทางจิตอย่างเพียงพอ และมีการทบทวนกระบวนการทำโทษที่ไม่รุนแรงดังที่เคยกระทำกันมา โดยได้มีการออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 20 พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กในกระบวนการสอบสวนและการสืบพยานเด็ก ซึ่งต้องติดตามผลในทางปฏิบัติ เพราะมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น ตำรวจ อัยการ และนักสังคมสงเคราะห์

5. มาตรการป้องกันพิเศษ คือมาตรการหรือการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือหรือปกป้องเด็กกลุ่มต่างๆ ที่ต้องการการดูแลพิเศษ เช่น เด็กผู้ลี้ภัย เด็กในสถานะฉุกเฉิน เด็กที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม แรงงานเด็ก เด็กที่ติดยาเสพติด เด็กที่ถูกแสวงประโยชน์ทางเพศ การลักลอบค้าเด็ก และการลักพาเด็ก การแสวงประโยชน์จากเด็กในรูปแบบต่างๆ และการทารุณเด็ก รวมทั้งเด็กชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมืองต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2546:57-58)

4. สิทธิมนุษยชนกับกฎหมายรัฐธรรมนูญไทย

ปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นปัญหาใหญ่ของคนทั้งโลก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอยู่ที่รัฐบาลของแต่ละประเทศจะต้องดำเนินการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชนของตนอย่างทั่วถึง โดยต้องมีการตรากฎหมายเพื่อพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพของประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้มีการบัญญัติสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเรื่อยมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับแรกซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 จวบจนมาถึงรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนอย่างแท้จริง และให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนชาวไทยมากที่สุด รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิปัจเจกชน ดังต่อไปนี้

มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 28 การใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาล กรณีถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

มาตรา 29 การกำหนดหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่ออกมาแล้วเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

มาตรา 30 ความเสมอภาคกันในกฎหมายและการห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

มาตรา 31 การห้ามทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม

มาตรา 34 สิทธิของบุคคลในครอบครัว และความเป็นอยู่ส่วนตัว

มาตรา 35 เสรีภาพในเคหสถาน

มาตรา 36 เสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่

มาตรา 37 เสรีภาพในการสื่อสารถึงกัน

มาตรา 38 เสรีภาพในการถือศาสนาและปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ

มาตรา 39 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน

มาตรา 40 การจัดสรรคลื่นความถี่ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และวิทยุโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ

มาตรา 42 เสรีภาพในทางวิชาการ การเรียนการสอนและการวิจัย

มาตรา 43 สิทธิในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

มาตรา 44 เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

มาตรา 45 เสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคมหรือสหกรณ์

มาตรา 46 สิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณีและศิลปวัฒนธรรม หรือร่วมจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

มาตรา 47 เสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง

มาตรา 48 สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินและการสืบมรดก

มาตรา 49 ข้อจำกัดของการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

มาตรา 50 เสรีภาพในการประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 51 ข้อจำกัดในการเกณฑ์แรงงาน

มาตรา 52 สิทธิในการรับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน

มาตรา 53 การคุ้มครองเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวจากการใช้ความรุนแรง

มาตรา 54 สิทธิของคนชราที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ

มาตรา 55 สิทธิของคนพิการหรือทุพพลภาพ

มาตรา 56 สิทธิของบุคคลในการร่วมบำรุงรักษา ดูแลสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

มาตรา 57 การคุ้มครองผู้บริโภค

มาตรา 58 สิทธิที่จะได้รับข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในการครอบครองของหน่วยราชการ

การ

มาตรา 59 สิทธิที่จะได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลของการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

มาตรา 60 สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาการปฏิบัติที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน

มาตรา 61 สิทธิในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์

มาตรา 62 สิทธิในการฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ

มาตรา 64 สิทธิของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

มาตรา 65 สิทธิในการต่อต้านโดยสันติวิธี ซึ่งการยึดอำนาจปกครองประเทศนอกวิถีทางรับ

ธรรมนูญ

มาตรา 73 การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น

มาตรา 75 การดูแลให้มีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและการจัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ

มาตรา 76 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

มาตรา 78 การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง

มาตรา 79 การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

มาตรา 80 การคุ้มครองและพัฒนาเด็ก เยาวชน และครอบครัว

มาตรา 82 การจัดและส่งเสริมการสาธารณสุข

มาตรา 83 การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

มาตรา 84 การคุ้มครองดูแลเกษตรกร

มาตรา 86 การคุ้มครองแรงงาน

มาตรา 98 สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคและแบบแบ่งเขต เขตละคน

มาตรา 105 วรรคสอง สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งนอกภูมิลำเนาที่มีทะเบียนบ้านอยู่

มาตรา 121 สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา 170 สิทธิเข้าชื่อกัน ไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน เพื่อขอให้รัฐสภาพิจารณากฎหมาย

มาตรา 196 สิทธิยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

มาตรา 199 สิทธิยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

มาตรา 236 การนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาหรือตุลาการครบองค์คณะ

มาตรา 237 สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญาในเรื่องการจับ โดยต้องมีหมายศาล การแจ้งข้อกล่าวหา การแจ้งญาติและการนำตัวส่งศาลภายใน 48 ชั่วโมง

มาตรา 238 การค้นในที่รโหฐานโดยต้องมีหมายศาล

มาตรา 239 สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญาในการขอประกันตัวชั่วคราว

มาตรา 240 การขอให้ศาลวินิจฉัยว่าการคุมขังเป็นไปโดยมิชอบ

มาตรา 241 สิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญาในการสอบสวนพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว และขอให้ทนายความเข้าฟังการสอบปากคำได้

มาตรา 242 การจัดทนายความให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาที่ยากจน

มาตรา 243 สิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

มาตรา 244 การคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสมและการจ่ายค่าตอบแทนแก่พยานในคดีอาญา

มาตรา 245 การคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสม และการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา

มาตรา 246 การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาที่ถูกขัง และศาลพิพากษาแล้วไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด

มาตรา 247 การจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้ต้องโทษโดยคำพิพากษาไปแล้ว แต่ภายหลังมีการรื้อฟื้นคดีแล้วพิพากษาใหม่ว่าไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด

มาตรา 264 สิทธิที่จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

มาตรา 276 สิทธิที่จะขอให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษาคดีระหว่างเอกชนกับหน่วยราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือระหว่างหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐด้วยกัน

มาตรา 304 สิทธิที่จะเข้าชื่อกันไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนเพื่อขอให้วุฒิสภาพิจารณาและมีมติถอดถอนบุคคล (คณิน บุญสุวรรณ, 2542: 19-62)

เพื่อให้มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงได้มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว มาตรา 199 และ มาตรา 200 ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้นเพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนโดยตรง โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการเคารพและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ
2. ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรับสภาเพื่อดำเนินการต่อไป
3. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
4. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
5. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นใดด้านสิทธิมนุษยชน
6. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเปิดเผยต่อสาธารณชน
7. ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา
8. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าไปเป็นภาคีสถิติสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
9. แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
10. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

5. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชน

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการเรียนเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชนดังปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยปรากฏอยู่ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม (กรมวิชาการ, 2546: 94)

มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข โดยมีเนื้อหาการเรียนรู้ในช่วงชั้น ม. 1-3 คือ ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน อีกทั้งมีส่วนร่วมคุ้มครอง ปกป้องตนเองและผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

นอกจากนี้ในสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม. 4-6 ได้ปรากฏเนื้อหาสิทธิมนุษยชนในสาระที่ 2 และมาตรฐาน ส 2.1 เช่นกัน โดยมีใจความดังต่อไปนี้ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทยและสังคมโลก (กรมวิชาการ, 2546: 104)

หลังจากที่ได้มีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 มีบางสำนักพิมพ์ได้จัดทำหนังสือประกอบการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นเพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ของครู โดยชูวงศ์ ฉายะบุตร(2546: 62-63) ได้จัดทำหนังสือประกอบการเรียนในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังมีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนดังต่อไปนี้

1. ความหมายและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชน หมายความว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณี ที่จะต้องปฏิบัติตาม

2. อำนาจหน้าที่และสิทธิของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หน้าที่

1. ส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ
2. ตรวจสอบและรายงานการกระทำ หรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคล หรือหน่วยงานที่กระทำ หรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ไม่มีการดำเนินการที่เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป
3. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
4. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

5. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน
6. จัดทำรายงานประจำปี เพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ เสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเปิดเผยต่อสาธารณชน
7. ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา
8. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
9. แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
10. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

อำนาจ

มีหนังสือสอบถามส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพื่อให้มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ความเห็น เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการหรืองานใดๆ หรือส่งวัตถุเอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือส่งผู้แทนมาชี้แจง หรือให้ถ้อยคำประกอบการพิจารณา

มีหนังสือเรียกบุคคล นิติบุคคล หรือหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งวัตถุเอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่น ที่เกี่ยวข้องมาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมาย เพื่อเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใดๆ เพื่อประโยชน์ ในการตรวจสอบข้อเท็จจริง หรือเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและไม่ชักช้า ในกรณีนี้ให้ผู้คุ้มครองหรือดูแลสถานที่หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นไปโดยสะดวก

วางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าเดินทางของพยานบุคคล หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่คณะกรรมการแต่งตั้ง เพื่อทำการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

สิทธิ

ประธานคณะกรรมการและกรรมการเป็นผู้ปฏิบัติงานประจำเต็มเวลา โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือนและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน ตามหลักเกณฑ์ และอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา อนุกรรมการได้รับค่าตอบแทนเป็นเบี้ยประชุมและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงาน ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ อนุกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่คณะกรรมการ แต่งตั้งเพื่อทำการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ส่วนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้มีผู้จัดทำหนังสือประกอบการจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้แก่ ฟ่องศรี จันท้าวและคณะ(2547: 56-61) มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนดังต่อไปนี้ ในหัวข้อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ให้นิยามของสิทธิมนุษยชนไว้ว่า สิทธิมนุษยชน หมายความว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทยหรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและรายงานการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสม เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมการศึกษาวิจัยและเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือและประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้ได้ผลอย่างเต็มที่นั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากสมาชิกทุกคนในสังคม หากคนเราปฏิบัติต่อกันโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และปฏิบัติต่อกันอย่างมีมนุษยธรรม อันหมายถึงการเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์เคารพสิทธิและเสรีภาพซึ่งกันและกัน อยู่ร่วมกันอย่างปรองดองสมานฉันท์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เราจะมีชีวิตที่ดีร่วมกัน ดังนั้น สมาชิกในสังคมทุกคนจึงมีหน้าที่ร่วมกันในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ในเบื้องต้นสมาชิกแต่ละคนในสังคมสามารถมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้โดยเริ่มจากการรับผิดชอบในตนเอง คุ้มครองและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง และช่วยเหลือคุ้มครองปกป้องสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นเท่าที่จะทำได้ตามกำลังความสามารถของเรา ดังนี้

1. รับผิดชอบตนเอง รับผิดชอบต่อดูแลตนเองในเรื่องต่างๆ เช่น การดำเนินชีวิตประจำวันโดยทั่วไป การกิน การอยู่ การศึกษาเล่าเรียน การเดินทาง เป็นต้น และฝึกหัดทำสิ่งต่างๆ ที่จำเป็นให้ได้ด้วยตนเอง เพื่อที่จะสามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ตลอดจนฝึกการใช้สติปัญญาและเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ด้วยตนเอง เมื่อต้องประสบกับปัญหาจะสามารถตัดสินใจแก้ไขได้อย่างรอบคอบ เหมาะสม และไม่ผิดพลาด

2. ปกป้องสิทธิและเสรีภาพของตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง รักตนเองตระหนักถึงคุณค่าของตน และรู้จักคุ้มครองป้องกันตนเอง ตลอดจนปกป้องรักษาสิทธิและเสรีภาพของตน ไม่ยอมให้ผู้อื่นละเมิด ถ่วงเกิน หรือข่มเหงรังแกได้ง่ายๆ เมื่อได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ต้องคัดค้านหรือต่อสู้เรียกร้องเพื่อให้ได้รับความยุติธรรม ไม่นิ่งเฉย ยอมรับในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

3. หลีกเลี่ยงอันตราย ระวัง ไม่กระทำสิ่งซึ่งจะนำอันตรายมาสู่ตนเอง มีสติ ตั้งมั่น อยู่ในความไม่ประมาท หลีกเลี่ยงการกระทำที่เสี่ยงต่อกภัยต่างๆ เช่น ไม่เข้าไปในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม ไม่กลับบ้านดึก ไม่แต่งกายล่อแหลม ไม่เสพของมีนเมาสิ่งเสพติด ไม่เล่นการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับค้ำกับบุคคลที่ไม่น่าไว้วางใจ ไม่แสดงกิริยาว่าทำทนายหรือช่วยุให้เกิดการวิวาท เป็นต้น

4. เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น เคารพในเกียรติ ศักดิ์ศรี และสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ ข่มเหงรังแกผู้อื่น ไม่ล่วงละเมิดหรือติรอนสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ไม่บีบบังคับ ครอบงำ ขัดขวางหน่วงเหนี่ยวจำกัดเสรีภาพของบุคคลอื่น ปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างเท่าเทียมกันและยุติธรรมตลอดจนเคารพในเหตุผลและการตัดสินใจของผู้อื่น ไม่ถือเอาความคิดของตนเป็นใหญ่

5. ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยเหลือผู้ที่ถูกข่มเหงรังแกหรือไม่ได้รับความยุติธรรมตามกำลังความสามารถ ไม่เพิกเฉย หรือถือว่าไม่ใช่ธุระของตน ตลอดจนช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ด้อยโอกาส ขาดแคลน มีชีวิตที่ยากลำบากกว่าเรา เช่น ผู้ยากไร้ ผู้พิการทุพพลภาพ ผู้ที่เจ็บไข้ได้ป่วย เด็ก คนชรา ผู้ประสบภัยต่างๆ เพื่อให้เพื่อนมนุษย์เหล่านี้ได้มีโอกาสและมีชีวิตที่ทัดเทียมกับบุคคลอื่น

6. ขอความช่วยเหลือ เมื่อตนเองหรือผู้อื่นถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพถูกข่มเหงรังแก ถูกกระทำทารุณ ไม่ได้ได้รับความยุติธรรม หรือมีปัญหายากลำบาก ให้ปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติผู้ใหญ่ ครูอาจารย์ หรือบุคคลที่เราไว้วางใจ นอกจากนั้น ยังอาจโทรศัพท์แจ้งเหตุร้าย ขอความช่วยเหลือ หรือขอคำปรึกษาได้จากหน่วยงานต่างๆ เช่น ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิเด็ก มูลนิธิคุ้มครองเด็ก หรือโทรศัพท์ “สายเด็ก” ขององค์การยูนิเซฟ

7. ร่วมมือกันส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกๆ คนในสังคม สมาชิกของสังคมจึงควรที่จะช่วยกันเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ผู้คนเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ให้ความร่วมมือและชักชวนให้ผู้อื่นเข้าร่วมกันในการกิจกรรมที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งร่วมกันขัดขวางกิจกรรมใดๆ ที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ส่วนสภานันท์ บุญประสิทธิ์ และคณะ (2547: 107-109) ได้จัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังมีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนดังต่อไปนี้

สิทธิมนุษยชน

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า “สิทธิมนุษยชน” คือ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของ

บุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม”

ตามความหมายข้างต้น อธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

สิทธิ หมายถึง ประโยชน์หรืออำนาจที่บุคคลพึงได้รับตามกฎหมาย เช่น กฎหมายระบุว่า เด็กไทยทุกคนจะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายจากรัฐเป็นเวลา 12 ปี หรือผู้ยากไร้จะได้รับการรักษาจากโรงพยาบาลของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เป็นต้น

เสรีภาพ หมายถึง ความเป็นอิสระของบุคคลที่จะกระทำการใดสิ่งหนึ่งได้ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย เช่น การพูด การพิมพ์ การโฆษณา การรวมกลุ่ม การย้ายที่อยู่ เป็นต้น

ความเสมอภาค หมายถึง ความเท่าเทียมกันระหว่างบุคคล เช่น คนจนและคนรวยจะได้รับการจากหน่วยงานของรัฐเวลาไปติดต่อราชการเหมือนกันอย่างเสมอภาคกัน เช่น เมื่อได้ติดต่องานบนที่ว่าการอำเภอ ผู้ใดมาก่อนก็จะได้รับการก่อน เป็นต้น

การรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมายความว่า รัฐธรรมนูญจะให้หลักประกันในเรื่องของการปฏิบัติต่อบุคคลในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลตามที่กล่าวมาข้างต้น เช่น สิทธิในการศึกษา สิทธิในการรักษาพยาบาล เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการพิมพ์ เป็นต้น

การรับรองหรือคุ้มครองตามกฎหมายไทย หมายความว่า กฎหมายของไทยจะให้หลักประกันในเรื่องของการปฏิบัติต่อบุคคลในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล เช่น ตามกฎหมายอาญา เจ้าหน้าที่ตำรวจจะทรมานหรือทำร้ายผู้ต้องหาด้วยวิธีการที่โหดร้ายไม่ได้ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นคนไทยหรือคนต่างด้าวก็ตาม

การรับรองหรือคุ้มครองตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญา หมายถึง ข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ทำขึ้นเป็นหนังสือกับประเทศต่างๆ หรือกับองค์การระหว่างประเทศ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้เกิดผลผูกพันทางกฎหมายระหว่างกันตามกฎหมายระหว่างประเทศ

การคุ้มครองบุคคลตามหลักสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชน จะให้การคุ้มครองบุคคล ดังนี้

1. การประกันความบริสุทธิ์ของบุคคลก่อนศาลพิพากษา
2. การประกันคุณค่าของความเป็นมนุษย์
3. การประกันสิทธิส่วนตัว
4. การประกันเสรีภาพของบุคคล
5. การประกันสิทธิในการศึกษา
6. การลดการทารุณกรรม

7. การลดการสูญเสียชีวิตบุคคลในการพัฒนาประเทศ
8. การจำกัดอำนาจรัฐมิให้ล่วงละเมิดสิทธิของบุคคล
9. การประกันการสร้างครอบครัว
10. การประกันการใช้และการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
11. การประกันมาตรฐานการครองชีพขั้นพื้นฐาน

6.การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งจำเป็นเพราะการเลือกใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้มีผู้นำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนดังต่อไปนี้

สุคนธ์ สิ้นทพานนท์ (2547: 182-186) ได้จัดทำคู่มือครูและแผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน นำเสนอกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ครูนำข่าวที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนมาสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียนแล้วให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 5-7 คน ให้ไปศึกษาหาความรู้จากหนังสือเรียน วารสาร หนังสือในห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ในหัวข้อต่อไปนี้
  - 1) ความหมายและขอบข่ายของสิทธิมนุษยชน
  - 2) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ
  - 3) การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540
  - 4) องค์กรควบคุมดูแลการให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของไทย
  - 5) การร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน
3. ครูกำหนดให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนดไว้ในใบงาน
4. ให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมติ จากนั้นร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น
5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนและการร่วมมือกันปกป้องคุ้มครองตนเองและผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน

ศศินันท์ บุญประสิทธิ์ (2547: 109-116) ได้เสนอวิธีการจัดการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไว้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 ให้นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์และตอบคำถามที่ครูกำหนดให้

ตัวอย่างสถานการณ์

จ๊ะจ๋าอาศัยอยู่บ้านหลังติดกัน วันหนึ่งจ๊ะจ๋าจัดเลี้ยงวันเกิดเปิดเพลงและส่งเสียงดังตั้งแต่หัวค่ำจนถึงกลางดึก ทำให้ศิลาและครอบครัวที่ต้องตื่นไปทำงานตอนเช้านอนไม่หลับ จึงโทรแจ้งตำรวจให้มาตรวจสอบ แต่จ๊ะจ๋าบอกว่าเป็นสิทธิของตน เพราะกระทำอยู่ภายในบ้านของตน

คำถาม

1. นักเรียนคิดว่าการกระทำของจ๊ะจ๋าเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. นักเรียนคิดว่าการกระทำของศิลาเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
3. นักเรียนคิดว่าจ๊ะจ๋าละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. นักเรียนคิดว่าใครควรปรับปรุงพฤติกรรม และจะปรับปรุงอย่างไร
5. นักเรียนจะมีวิธีป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากสถานการณ์ดังกล่าวอย่างไร

ให้นักเรียนสรุปสาเหตุของปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามสถานการณ์ลงในผังมโนทัศน์

กิจกรรมที่ 2

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม อภิปรายเกี่ยวกับหัวข้อต่อไปนี้
  - ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หมายถึงอะไร
  - ความเสมอภาคระหว่างเพศชายและเพศหญิง
2. ค้นคว้าถึงสิทธิที่ตนเองพึงได้รับการคุ้มครองแล้วนำมาร่วมกันอภิปรายหน้าชั้นเรียน
3. ร่วมกันวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการที่บุคคลได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย และการไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย
4. ให้นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์มา 2 เหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชน ว่ามีผลกระทบต่อผู้ละเมิด ผู้ถูกละเมิดและส่วนรวมอย่างไร
5. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิมนุษยชนว่ามีผลดีผลเสียอย่างไร ต่อใครบ้าง
6. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย
7. ร่วมกันสรุปว่าการคุ้มครองสิทธิมีประโยชน์ต่อคนในสังคมอย่างไร

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2546, 82-86) ได้จัดทำตัวอย่างแผนการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนทั้งแบบโดยตรงกับแบบบูรณาการภายในสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งแผนการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนโดยตรงมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 คาบ (100 นาที)

กิจกรรม/สื่อการสอน

คาบที่ 1

1. ให้นักเรียนไปค้นคว้าหาข้อมูลเรื่องปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นงานล่วงหน้าออกชั้นเรียน โดยให้ตอบคำถาม 2 คำถามคือ
  - 1.1 ปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนคืออะไร
  - 1.2 สรุปสาระหลักของปรัชญาสากลฯ

คาบที่ 2

1. ในชั้นเรียนให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 คน นำคำตอบที่แต่ละคนหาได้มาสรุปร่วมกัน
2. ครูสุ่มกลุ่มให้ตัวแทนกลุ่มเสนอรายงานหน้าชั้นประมาณ 3 กลุ่ม
3. ครูสรุป อธิบายเพิ่มเติม
4. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงวิธีการที่จะให้การใช้ปรัชญาสากลฯ ดังกล่าวบรรลุผล
5. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดสรุปการเรียนรู้

ตัวอย่างแผนการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนที่เป็นบูรณาการเรื่อง อาชีพในชุมชน วิชา สปช. ระดับประถมศึกษาตอนต้น

เวลา 1 คาบ (50 นาที)

กิจกรรมและสื่อการสอน

1. ให้นักเรียนยกตัวอย่างอาชีพในชุมชนมาคนละ 1 อาชีพ ที่ไม่ซ้ำกับเพื่อน จนครบ 10 อาชีพ
2. ให้นักเรียนบอกอาชีพที่ต้องการเป็นในอนาคต พร้อมระบุขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของอาชีพที่ต้องการจะเป็นรวมแล้วไม่เกิน 10 อาชีพ
3. ครูเปรียบเทียบอาชีพในข้อ 1 และข้อ 2 ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ เพราะเหตุใดแล้วเพิ่มเติมบทบาทและหน้าที่ของคนที่มีอาชีพระดับล่าง เช่น ภารโรง คนงาน ลูกจ้าง เป็นต้น
4. ครูถามนักเรียนว่า แต่ละอาชีพมีความสำคัญต่อชุมชนอย่างไร โดยตั้งคำถามว่า “หากไม่มีผู้ประกอบอาชีพที่กล่าวมาข้างต้นนั้นชุมชนจะเป็นอย่างไร”
5. ครูสรุปคำตอบนักเรียนและถามต่อว่า “นักเรียนควรปฏิบัติต่อคนในแต่ละอาชีพอย่างไร จึงจะช่วยให้เขาเกิดความภูมิใจและมีกำลังใจในการประกอบอาชีพนั้นๆ ต่อไป เพื่อชุมชนจะอยู่อย่างมีความสุข”

6. ครูสรุปว่า อาชีพบ่งบอกถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งทุกคนมีสิทธิที่จะเลือกประกอบอาชีพใดก็ได้ที่ไม่ผิดกฎหมาย และไม่ว่าจะอยู่อาชีพใด บุคคลควรได้รับการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค และด้วยความมีน้ำใจ เพื่อความสงบสุขในชุมชน
7. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

Jennie S. Bev (www.ohrc.on.ca 23/2/47) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชน ในบทความเรื่อง “Teaching Human Rights Early from the Beginning” ชั้นแรกสำหรับการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนคือครูต้องรู้จักตั้งคำถามให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบ หาเหตุผล แสดงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ขั้นที่สองคือพยายามดึงความสนใจของนักเรียน โดยการนำรูปภาพที่น่าสนใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่แตกต่างกันในด้านการดำเนินชีวิต ภูมิหลัง จากนั้นครูต้องกระตุ้นถึงความสำคัญความหมายของสิทธิมนุษยชน สุดท้ายควรให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ โดยการตั้งคำถามให้นักเรียนตอบและร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง

Rosemary Brown, (www.ohrc.on.ca 23/2/47) ได้จัดทำชุดแบบเรียนสำหรับการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนขึ้น โดยเรียงลำดับการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 ค้นหาคำจำกัดความ ความหมาย ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันให้ความหมายของสิทธิมนุษยชนพร้อมทั้งให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน พร้อมทั้งให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นและทำผังมโนทัศน์ร่วมกัน ครูช่วยสรุปอีกครั้ง

กิจกรรมที่ 2 คำถามเรื่องสิทธิมนุษยชน อาจจะแบ่งนักเรียนให้ช่วยกันตอบคำถามเป็นกลุ่มหรือเดี่ยวก็ได้ แต่ต้องให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการตอบคำถาม

กิจกรรมที่ 3 ใช้กระบวนการกลุ่มในการเล่นเกมนิวกิ้ง

กิจกรรมที่ 4 ตอบคำถามจากสถานการณ์จำลอง

กิจกรรมที่ 5 ใช้กรณีศึกษาช่วยให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและเกิดการคิดวิเคราะห์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กรณีศึกษาของริต้า

ริต้าและครอบครัวย้ายจากชนบทเข้าสู่เมือง ริต้าจึงต้องย้ายโรงเรียนและเริ่มต้นเรียนที่โรงเรียนแห่งใหม่ โดยเดินทางไปโรงเรียนด้วยรถโรงเรียน เธอค่อนข้างมีความกังวลใจในวิชาประวัติศาสตร์ แต่หลังจากที่ได้เริ่มเรียนวิชาดังกล่าวอาจารย์ได้อธิบายถึงสิ่งที่ริต้าต้องทำและวิธีการเรียนได้ วิชาดังกล่าว หลังจากนั้น 1 สัปดาห์ มีการเรียนการสอนเรื่องการเดินทางพบโลกใหม่ของโคลัมบัส ในปี 1492 เกิดการซักถามและอภิปรายระหว่างกันอย่างสนุกสนาน ริต้าได้นำเสนอเรื่องชนพื้นเมือง

ในอเมริกาซึ่งริต้ากลับมีความคิดเห็นแตกต่างจากเพื่อนในชั้นเรียน ดังนั้นหลังจากหมดชั่วโมงเรียนเธอจึงเข้าไปแสดงความคิดเห็นในมุมมองของเธอต่ออาจารย์

เมื่อมาถึงชั่วโมงเรียนในครั้งต่อไปครูได้บอกแก่นักเรียนทุกคนว่าริต้ามีความคิดเห็นที่แตกต่างจากเพื่อนๆ ในเรื่องการค้นพบของโคลัมบัสในมุมมองของชนพื้นเมือง ทำให้เพื่อนๆ ในห้องเริ่มรู้สึกไม่ดีกับริต้าที่มีความคิดเห็นตรงข้ามกับพวกตน ในระหว่างทางกลับบ้านเพื่อนๆ บนรถต่างพากันพูดจาเยาะเย้ย ด่าทอ และในวันต่อมาที่ลોકเกอร์ของเธอมีกำว่า “ล่าสัตว์” ติดอยู่ริต้ารู้สึกแ่กับการมาเรียนในโรงเรียนดังกล่าวมาก

คำถามสำหรับการอภิปราย

1. ครูควรจะจัดการอย่างไรในการนำเสนอเรื่องโคลัมบัสของริต้า
2. ครูใหญ่ควรจะจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้เป็นไปในทางที่ดีได้อย่างไร

จากเว็บไซต์ www.hreoc.gov.au (23/2/47) ได้บอกถึงกิจกรรมที่จำเป็นในการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนคือ การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร การยกเอาเหตุการณ์ปัจจุบันมาคิดวิเคราะห์ การใช้คำถามมาช่วยในการแสดงความคิดเห็นและคิดวิเคราะห์ และที่สำคัญคือการใช้กรณีศึกษา

จากตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนข้างต้นพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนส่วนใหญ่เน้นจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น เปรียบเทียบ จากกรณีศึกษา และสามารถค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ ได้ อีกทั้งยังเน้นกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักวิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกวิธีการระดมความคิด ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางทั้งสิ้น

7.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

กัญญา สุขสบาย (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษาในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการวิจัยโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษาในระบบของการศึกษาไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2435-2540 โดยมีกรอบการวิจัย 11 ประเด็นได้แก่

1. สิทธิที่จะได้รับการศึกษาแบบให้เปล่าในการศึกษาภาคบังคับ
2. สิทธิทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในรูปแบบต่างๆ
3. สิทธิแห่งความเสมอภาคในการเข้าศึกษาในสถาบันระดับอุดมศึกษา
4. สิทธิที่จะรู้หนังสือ
5. สิทธิที่จะได้รับการศึกษาตลอดชีวิต
6. สิทธิที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของกลุ่มชน
7. สิทธิที่จะได้รับการแนะแนวอาชีพ
8. สิทธิที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน
9. สิทธิในการเลือกประเภทการศึกษาให้กับบุตรหลาน
10. สิทธิที่จะมีเสรีภาพทางความคิด มโนธรรม และศาสนา
11. สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการศึกษา

ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่าตั้งแต่ พ.ศ. 2435-พ.ศ. 2540 ปรากฏแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษาในระบบการศึกษาไทยตลอดมาไม่มากนักน้อย

วไล ฌ ป้อมเพชร (www.nhrc.or.th 3/4/2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รายงานสำรวจและประเมินผลการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในสถานศึกษาดำกว่าอุดมศึกษา เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานการณ์การเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนศึกษาในสถานศึกษาดำกว่าอุดมศึกษาในประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้พบว่ามียุทธศาสตร์หลายแห่งให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนศึกษา ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 สถานศึกษาที่ตระหนักถึงความสำคัญของการเคารพศักดิ์ศรีและสิทธิมนุษยชน และสนับสนุนให้ครู อาจารย์แสวงหาความรู้และรับการอบรมเรื่องสิทธิมนุษยชนเพื่อนำมาขยายผลในสถานศึกษา

ประเภทที่ 2 สถานศึกษาที่เป็นสมาชิกของโครงการการศึกษา เพื่อความเข้าใจอันดีและสันติภาพระหว่างชาติ ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งเน้นให้การศึกษาเป็นเครื่องมือของความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศและสันติภาพของโลก

ประเภทที่ 3 สถานศึกษาที่ไม่ได้มีการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชน แต่มีบรรยากาศของความสัมพันธ์ใกล้ชิด ความเคารพและความเมตตาอาทรระหว่างครูกับศิษย์ กิจกรรมที่สำคัญที่เกิดขึ้นในโรงเรียนได้แก่การสอนสิทธิเด็ก และอบรมจริยธรรมทุกเช้าวันละ 5-10 นาที

จากการสำรวจการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในสถานศึกษาทั้ง 3 ประเภท รวม 25 แห่ง สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชน เหตุที่สถานศึกษาให้ความสนใจในการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชน ก็เพราะแต่ละสถานศึกษาต่างมีทัศนคติที่ดีต่อการเคารพสิทธิมนุษยชน

2. เนื้อหาสาระ แม้ว่าจะไม่มีหลักสูตรสิทธิมนุษยชน แต่สถานศึกษาที่ทำการวิจัยก็ใช้วิธีการจัดการอบรมด้วยการนำคำนิยามที่ส่งเสริมคุณธรรมสิทธิมนุษยชนมาอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ ซาบซึ้ง และปฏิบัติในโรงเรียน มีการบูรณาการเนื้อหาสาระของสิทธิมนุษยชนเข้าสู่สาระการเรียนรู้รายวิชา ตั้งแต่ปี 2540 หรือก่อนหน้านั้น

3. วิธีการที่เหมาะสมที่ช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาจะเริ่มต้นจากเรื่องจริงในชีวิตหรือรอบๆตัวผู้เรียน เพื่อกระตุ้นและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น เข้าใจถึงสาเหตุและความเป็นมาของสิทธิมนุษยชน

4. กิจกรรมประกอบการเรียนรู้ สถานศึกษาจะเน้นที่กิจกรรมนอกห้องเรียนมากกว่าภายในห้อง

5. เอกสารและอุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ เอกสารที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้ เป็นเอกสารที่กระทรวงศึกษาธิการและองคมนตรีด้านสิทธิมนุษยชนแปลจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย

6. การประเมินผลการเรียนรู้ สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่มีประเมินผลความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนด้วยการคิดเป็นคะแนน แต่สถานศึกษาบางแห่งจะใช้การประเมินผลโครงการและกิจกรรมสิทธิมนุษยชนในโรงเรียน ว่าได้รับผลสำเร็จตามที่คาดหวังหรือไม่

ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่าการมีหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาไม่ใช่เรื่องที่สำคัญที่สุด เพราะถึงแม้จะมีหลักสูตร แต่ถ้าผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ไม่ตระหนักในคุณค่าของสิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชนก็ไม่เกิดขึ้น แต่ความสำคัญของสิทธิมนุษยชนศึกษาอยู่ที่ทัศนคติที่ดี และการมีสำนึกในเรื่องสิทธิมนุษยชน การได้รับการส่งเสริมให้เกิดบุคลากรของสถานศึกษาทุกระดับ รวมทั้งผู้ปกครองและนักเรียน โดยมีการอบรม จัดกิจกรรม โครงการส่งเสริมคุณธรรม บูรณาการเข้าสู่กรอบจริยธรรม การเล่น การอยู่ร่วมกัน เพื่อให้สิทธิมนุษยชนเป็นวิถีชีวิตของคนในสถานศึกษา

จากงานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่รวบรวมเกี่ยวกับสิทธิของคนไทยในด้านการศึกษาและการสำรวจสถานการณ์การเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนในโรงเรียนว่าในปัจจุบันพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเป็นเพียงกิจกรรมเสริมนอกหลักสูตร

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Lapayese, Yvette V (2003: 3077) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “The Work of Human Rights Educators: Critical Pedagogy in Action” เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับผลของการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนในโรงเรียน ข้อมูลส่วนใหญ่ได้มาจากการสัมภาษณ์นักเรียน การสังเกตการณ์การเรียนการสอนในชั้นเรียน ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนของนักเรียนคือ วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคน กระบวนการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้สรุปได้ว่าการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนในชั้นเรียนส่งผลให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนมากขึ้น

Felisa Tibbitts (www.hrea.org 4/4/2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “An Annotated Primer for Selecting Democratic and Human Rights Education Teaching Materials” งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโรงเรียนในทวีปยุโรป และ อเมริกาเหนือ ถึงรูปแบบวิธีการสอนสิทธิมนุษยชนในโรงเรียนประถมและมัธยมศึกษา พบว่าได้มีการใช้วิธีการสอน แบบอภิปราย บทบาทสมมติ โครงการงาน อีกทั้งหัวข้อเรื่องที่ใช้ในการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชน ได้แก่ สิทธิ หน้าที่ ความขัดแย้ง ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมและหลักสูตรที่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ พบว่าเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ เนื้อหาของงานวิจัยส่วนใหญ่บอกถึงวิธีการสอนและหัวข้อที่ใช้ในการเรียนการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนในโรงเรียนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ และตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การพัฒนาเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชน
3. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน
4. ตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้

1.ศึกษาค้นคว้า ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีวิธีการดำเนินงานดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2. ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระเรื่องสิทธิมนุษยชน
3. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.การพัฒนาเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชน

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนจากห้องสมุดคณะครุศาสตร์ ห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์เอกสารคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ศูนย์เอกสารกระทรวงยุติธรรม เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนทั้งของไทยและต่างประเทศ
2. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งจากการศึกษาเอกสารได้เนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนปรากฏเนื้อหาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังต่อไปนี้

มาตรฐาน ส.2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ทั้งนี้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้ระบุเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ สิทธิมนุษยชนในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ดังนี้ ครอบคลุมถึงสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของสังคมและประเทศ เข้าใจความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนเพื่อคุ้มครองปกป้องตนเอง และคนอื่นให้ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข ตลอดจนปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ

3. จัดทำเนื้อหาสาระโดยละเอียดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องสิทธิมนุษยชนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

4. จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระเรื่องสิทธิมนุษยชนจากข้อที่ 3 นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสิทธิมนุษยชน (ภาคผนวก ก) จำนวน 5 ท่าน เพื่อนำผลจากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญนำไปจัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อะไรเรื่องสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) โดยพิจารณาจากเกณฑ์ 3 ใน 5 ของผู้เชี่ยวชาญ

5. ผลจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเนื้อหาสาระเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ผู้เชี่ยวชาญตอบมาโดยในรอบแรกผู้เชี่ยวชาญได้ส่งเนื้อหาสาระกลับมาแก้ไขโดยมีความเห็นตรงกันดังประเด็น เนื้อหาสาระบางส่วนยังมีความยากเกินไป ยังขาดเนื้อหาในส่วนสิทธิมนุษยชนในกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พุทธศักราช 2540 และควรเพิ่มเติมสิทธิเด็ก

เมื่อผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะดังกล่าวมากลับมาแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะในประเด็นเกี่ยวกับความยาก ความครอบคลุมและเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องสิทธิเด็ก และนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่สอง ในครั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านแนะนำให้เพิ่มกรณีศึกษาหรือตัวอย่างเหตุการณ์ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งผู้วิจัยได้นำกลับมาปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาดังกล่าวตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

1. ศึกษารูปแบบการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อันประกอบไปด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ จากเอกสารและตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. นำเนื้อหาสาระเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสิทธิมนุษยชนนำมาวิเคราะห์หากิจกรรมที่เหมาะสมโดยเน้นการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างเชิงรุก (active learning) และนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (student centered) นำมาจัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้โดยครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

1. สารสำคัญ
2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. สารการเรียนรู้
4. กิจกรรมการเรียนรู้
5. สื่อหรือแหล่งการเรียนรู้
6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้จัดทำ ประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ มีจำนวนทั้งหมด 15 คาบ แบ่งเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 คาบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 คาบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 คาบ ซึ่งในแต่ละระดับชั้นมีจำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้

3. นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นไปประเมินความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษาได้แก่อาจารย์ที่สอนในวิชาสังคมศึกษา ผู้มีประสบการณ์การสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ข) โดยใช้เกณฑ์ 2 ใน 3 ท่าน ในการแก้ไขปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้

4. ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลับไปแก้ไขปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเรื่องการใช้ถ้อยคำและการสื่อความหมายในบางประโยคยังไม่ชัดเจนถูกต้อง การวัดและประเมินผลยังไม่ชัดเจน อีกทั้งสื่อการเรียนรู้ยังน้อยเกินไป

4. การตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำไปตรวจสอบความเหมาะสมอีกครั้ง โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษา (ภาคผนวก ค) จำนวน 10 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้แก่ครูต้นแบบ ครูดีเด่น ครูแกนนำ หรือครูผู้ร่วมนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกความคิดเห็นที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจำนวน 3 ใน 10 ท่าน ในการแก้ไขปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้

2. ผู้วิจัยปรับปรุง แก้ไข แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ
ที่ให้ปรับปรุงแก้ไขในประเด็นการเพิ่มเติมสื่อการเรียนรู้ การอธิบายกติกาการเล่นเกมให้ชัดเจน
รวมทั้งควรมีเครื่องมือช่วยในการวัดและประเมินผล
3. ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครูสังเกตศึกษาในโรงเรียนนารีราษฎร์วิทยาลัย
จำนวน 3 ท่าน นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 1-3 เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4. ผู้วิจัยนำแบบประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น
ให้ครูสังเกตศึกษาทั้ง 3 ท่านประเมินหลังจากที่นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน
ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน
5. ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครูสังเกตศึกษา
ทั้ง 3 ท่านซึ่งให้ข้อเสนอแนะในเรื่องการประเมินผลและเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
6. ผู้วิจัยนำเสนอแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนเพื่อเป็นแนวทางในการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนสำหรับครูสังเกตศึกษาสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3 ได้ผลการวิจัยในดังต่อไปนี้

การพัฒนาเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชน

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) วิเคราะห์เนื้อหาสาระเรื่องสิทธิมนุษยชนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3 จากนั้นนำเนื้อหาสาระที่วิเคราะห์ได้พร้อมแบบสอบถามความเหมาะสมของเนื้อหาที่ผู้ วิจัยสร้างขึ้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสิทธิมนุษยชนประเมินและนำกลับมาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เกณฑ์ 3 ใน 5 ท่าน โดยในครั้งแรกมีประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญให้นำกลับมาแก้ไขดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาสาระยังมีความยากเกินไปในหัวข้อปรัชญาสากลสิทธิมนุษยชนและ อำนาจหน้าที่โดยละเอียดของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (จำนวน 5 ท่าน)
2. เนื้อหายังไม่ครอบคลุมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และยังขาดเนื้อหาในส่วนสิทธิมนุษยชนในกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พุทธศักราช 2540 (จำนวน 4 ท่าน)
3. ควรเพิ่มเติมสิทธิเด็ก (จำนวน 3 ท่าน)

ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะดังกล่าวกลับมาแก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญมีแนะนำจากนั้นนำเนื้อหาสาระเรื่องสิทธิมนุษยชนพร้อมแบบสอบถามนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินอีกครั้ง ในครั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านได้แนะนำให้เพิ่มกรณีศึกษาหรือตัวอย่างเหตุการณ์ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ผู้วิจัยนำเนื้อหาสาระเรื่องสิทธิมนุษยชนนำมาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและได้เนื้อหาสาระเรื่องสิทธิมนุษยชนดังนี้

เนื้อหาสาระเรื่องสิทธิมนุษยชนในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

เนื้อหาสาระสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สิทธิ หมายถึง ประโยชน์หรืออำนาจที่บุคคลพึงได้รับตามกฎหมาย เช่น กฎหมายระบุไว้ว่า เด็กไทยทุกคนจะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายจากรัฐเป็นเวลา 12 ปี หรือผู้ยากไร้จะได้รับการรักษาจากโรงพยาบาลของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เป็นต้น

เสรีภาพ หมายถึง ความเป็นอิสระของบุคคลที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย เช่น การพูด การพิมพ์ การโฆษณา การรวมกลุ่ม การย้ายที่อยู่ เป็นต้น

ความเสมอภาค หมายถึง ความเท่าเทียมกันระหว่างบุคคล เช่น คนจนและคนรวยจะได้รับการจากหน่วยงานของรัฐเวลาไปติดต่อราชการเหมือนกันอย่างเสมอภาคกัน เช่น เมื่อได้ติดต่องานบนที่ว่าการอำเภอ ผู้ใดมาก่อนก็จะได้รับการบริการก่อน เป็นต้น

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือการให้คุณค่าความเป็นคนตามธรรมชาติของมนุษย์ไม่ว่าจะเกิดมาพิการ เป็นผู้หญิง ผู้ชาย ยากจน หรือร่ำรวย ทุกคนมีคุณค่าเท่ากัน ต้องปฏิบัติต่อกันเยี่ยงมนุษย์อย่างเสมอหน้ากันและเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิความเป็นมนุษย์ อันเป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนที่เกิดมาก็มีสิทธิติดตัวมาตั้งแต่เกิด สิทธิดังกล่าวไม่สามารถโอนให้แก่กันได้ และไม่มีบุคคล องค์กร หรือแม้แต่รัฐสามารถล่วงละเมิดความเป็นมนุษย์นี้ได้

เนื้อหาสาระสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนปีพุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีความมุ่งหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญมีเนื้อหาสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ให้การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังปรากฏในมาตราที่ 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” เพราะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นรากฐานที่สำคัญของสิทธิและเสรีภาพ

2. สิทธิในชีวิตและความมั่นคงแห่งชีวิต เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนทุกคนที่จะสามารถดำรงความเป็นคนอยู่ได้ หมายถึงความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย การไม่ถูกคุกคามในเกียรติยศชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ความสามารถที่จะอยู่อาศัยและครอบครองที่อยู่อาศัยโดยปกติสุข

3. สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติจากรัฐโดยเท่าเทียมกัน

สิทธิเด็ก

1. สิทธิในการอยู่รอด คือสิทธิขั้นพื้นฐานเพื่อการอยู่รอดที่เด็กทุกคนจะต้องได้รับ หมายถึงสิทธิที่จะมีชีวิต ได้รับการดูแลทางสุขภาพ

2. สิทธิในการพัฒนา เป็นสิทธิที่เด็กทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเพียงพอ ทั้งในด้านโภชนาการ สาธารณสุขมูลฐาน และการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังหมายรวมถึง การให้เสรีภาพทางความคิด ศาสนา สิทธิที่จะได้รับฟัง และสิทธิที่จะอยู่ร่วมกับครอบครัวอย่างมีความสุข

3. สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง เป็นสิทธิที่เด็กได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกทำร้าย ทั้งทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศ

4. สิทธิในการมีส่วนร่วม เด็กทุกคนควรมีสติธิรับรู้ แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจในหลายๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อตัวเด็ก

สิทธิเด็กที่รัฐบาลไทยให้ความสำคัญในปัจจุบัน

1. สิทธิที่เด็กจะได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน

2. สิทธิที่เด็กจะพ้นจากการเป็นทาสแรงงาน โดยไม่ถูกหลอกล่อเข้าสู่กระบวนการใช้แรงงานเด็ก

3. สิทธิที่เด็กจะต้องพ้นจากการถูกนำมาเป็นเหยื่อทางเพศ ทั้งในกรณีที่น่าเด็กมาค้าประเวณี และการนำเด็กมาเป็นสื่อโฆษณาในทางลามกอนาจาร

4. สิทธิเด็กที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างดี หมายถึงเด็กที่ต้องโทษอยู่ในสถานพินิจควรที่จะได้รับการดูแลภายในสถานพินิจอย่างมีคุณภาพ

5. มาตรการปกป้องพิเศษ คือมาตรการหรือการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือหรือปกป้องเด็กกลุ่มต่างๆ ที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ เช่น เด็กลี้ภัย เด็กในสภาวะฉุกเฉิน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2545: 57-58)

การคุ้มครองปกป้องสิทธิมนุษยชน

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้ได้ผลอย่างเต็มที่นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากสมาชิกทุกคนในสังคม หากคนเราปฏิบัติต่อกันโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และปฏิบัติต่อกันอย่างมีมนุษยธรรม อันหมายถึงการเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์เคารพสิทธิและเสรีภาพซึ่งกันและกัน อยู่ร่วมกันอย่างปรองดองสมานฉันท์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เราก็จะมีชีวิตที่ดีร่วมกัน ดังนั้น สมาชิกในสังคมทุกคนจึงมีหน้าที่ร่วมกันในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ในเบื้องต้นสมาชิกแต่ละคนในสังคมสามารถมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้โดยเริ่มจากการรับผิดชอบในตนเอง คุ้มครองและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง และช่วยเหลือคุ้มครองปกป้องสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นเท่าที่จะทำได้ตามกำลังความสามารถของเรา ดังนี้

1. รับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบต่อตนเองในเรื่องต่างๆ เช่น การดำเนินชีวิตประจำวันโดยทั่วไป การกิน การอยู่ การศึกษาเล่าเรียน การเดินทาง เป็นต้น และฝึกหัดทำสิ่งต่างๆ ที่จำเป็นให้ได้ด้วยตนเอง เพื่อที่จะสามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ตลอดจนฝึกการใช้สติปัญญาและเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ด้วยตนเอง เมื่อต้องประสบกับปัญหาจะสามารถตัดสินใจแก้ไขได้อย่างรอบคอบ เหมาะสม และไม่ผิดพลาด

2. ปกป้องสิทธิและเสรีภาพของตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง รักตนเองตระหนักถึงคุณค่าของตน และรู้จักคุ้มครองป้องกันตนเอง ตลอดจนปกป้องรักษาสิทธิและเสรีภาพของตน ไม่ยอมให้ผู้อื่นละเมิด ถ่วงเกิน หรือข่มเหงรังแกได้ง่ายๆ เมื่อได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ต้องคัดค้านหรือต่อสู้เรียกร้องเพื่อให้ได้รับความยุติธรรม ไม่นิ่งเฉย ยอมรับในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

3. หลีกเลี่ยงอันตราย ระวังภัย ระวังไม่กระทำการซึ่งจะนำอันตรายมาสู่ตนเอง มีสติ ตั้งมั่นอยู่ในความไม่ประมาท หลีกเลี่ยงการกระทำที่เสี่ยงต่อภัยต่างๆ เช่น ไม่เข้าไปในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม ไม่กลับบ้านดึก ไม่แต่งกายล่อแหลม ไม่เสพของมีนเมาสิ่งเสพติด ไม่เล่นการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับค้ายาเสพติดที่ไม่น่าไว้วางใจ ไม่แสดงกิริยาจ้าวทำท้าวหรือยั่วยุให้เกิดการวิวาท เป็นต้น

4. เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น เคารพในเกียรติ ศักดิ์ศรี และสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ ข่มเหงรังแกผู้อื่น ไม่ล่วงละเมิดหรือลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ไม่บีบบังคับ ครอบงำ ขัดขวางหน่วงเหนี่ยวจำกัดเสรีภาพของบุคคลอื่น ปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างเท่าเทียมกันและยุติธรรมตลอดจนเคารพในเหตุผลและการตัดสินใจของผู้อื่น ไม่ถือเอาความคิดของตนเป็นใหญ่

5. ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยเหลือผู้ที่ถูกข่มเหงรังแกหรือไม่ได้รับความยุติธรรมตามกำลังความสามารถ ไม่เพิกเฉย หรือถือว่าไม่ใช่ธุระของตน ตลอดจนช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ด้อยโอกาส ขาด

แคลน มีชีวิตที่ยากลำบากกว่าเรา เช่น ผู้ยากไร้ ผู้พิการทุพพลภาพ ผู้ที่เจ็บไข้ได้ป่วย เด็ก คนชรา ผู้ประสบภัยต่างๆ เพื่อให้เพื่อนมนุษย์เหล่านี้ได้มีโอกาสและมีชีวิตที่ทัดเทียมกับบุคคลอื่น

6. ขอความช่วยเหลือ เมื่อตนเองหรือผู้อื่นถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพถูกข่มเหงรังแก ถูกกระทำทารุณ ไม่ได้ได้รับความยุติธรรม หรือมีปัญหายากลำบาก ให้ปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติผู้ใหญ่ ครูอาจารย์ หรือบุคคลที่เราไว้วางใจ นอกจากนี้ ยังอาจโทรศัพท์แจ้งเหตุร้ายขอความช่วยเหลือ หรือขอคำปรึกษาได้จากหน่วยงานต่างๆ เช่น ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิเด็ก มูลนิธิคุ้มครองเด็ก หรือโทรศัพท์ “สายเด็ก” ขององค์การยูนิเซฟ

7. ร่วมมือกันส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกๆ คนในสังคม สมาชิกของสังคมจึงควรที่จะช่วยกันเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ผู้คนเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ให้ความร่วมมือและชักชวนให้ผู้อื่นเข้าร่วมกันในกิจกรรมที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งร่วมกันขัดขวางกิจกรรมใดๆ ที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน (ผ่องศรี จันท้าว และคณะ, 2547: 60-61)

หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชน ได้แก่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนนอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ขอความช่วยเหลือเมื่อถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิเด็ก มูลนิธิคุ้มครองเด็ก เป็นต้น

เนื้อหาสาระสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การมีส่วนร่วมคุ้มครองปกป้องสิทธิมนุษยชนของตนเองและผู้อื่น

ใช้กรณีศึกษาซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหรือเรื่องที่เกิดขึ้นใกล้ตัวนักเรียนมาเป็นบทเรียนให้นักเรียนช่วยกันคิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นและหาทางช่วยกันคุ้มครองและปกป้อง

ตัวอย่างกรณีศึกษา

กรณีนักเรียนดกรดเมล์เสียชีวิต

กรณีนักศึกษาถูกพัฒลมห่นทับขณะเรียนหนังสือ

กรณีนักเรียนเกิดอาการอาหารเป็นพิษหลังจากรับประทานอาหารกลางวันทางโรงเรียน

จัดให้ ฯลฯ

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

ผู้วิจัยนำเนื้อหาสาระเรื่องสิทธิมนุษยชนดังกล่าวมาสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ มีทั้งหมด 15 คาบ แบ่งออกเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จำนวน 4 คาบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 คาบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 คาบ ในแต่ละระดับชั้นมีหนึ่งหน่วยการเรียนรู้ โดยมีโครงสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คาบที่ 1 เล่นเกมคืบลูกปิงปอง

คาบที่ 2 ร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิของตนเอง

คาบที่ 3 เล่นเกมโชว์เกี่ยวกับสถานการณ์การละเมิดสิทธิ

คาบที่ 4 เล่นเกม Hangman เพื่อทบทวนความหมายของคำที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คาบที่ 1 ระดมสมองบอกถึงสิทธิเด็ก

คาบที่ 2 เล่นเกมเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พุทธศักราช

2540

คาบที่ 3 ยกตัวอย่างและอภิปรายเหตุการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่พบเห็นในชีวิต

ประจำวัน

คาบที่ 4 แสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน

คาบที่ 5 ทำใบงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนพร้อมทั้ง

อภิปรายร่วมกัน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คาบที่ 1-6 กิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์เรื่องสิทธิมนุษยชนกับเหตุเกิดบนรถโดยสาร นำเสนอเรื่องการปกป้องสิทธิมนุษยชน

ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไปประเมินความเหมาะสม ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมซึ่งมีประสบการณ์การสอนมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 3 ท่าน ซึ่งใช้เกณฑ์ในการปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนรู้จากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่าน ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นให้ปรับปรุงแก้ไขในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การใช้ถ้อยคำและการสื่อความหมายบางประโยคยังไม่ชัดเจนและถูกต้อง (จำนวน 2 ท่าน)
2. การวัดและประเมินผลในบางคาบยังไม่ชัดเจน (จำนวน 3 ท่าน)
3. สื่อการเรียนรู้ยังไม่ค่อยดี (จำนวน 2 ท่าน)

ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว พร้อมแบบสอบถามความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งทางไปรษณีย์ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษา ได้แก่ ครูต้นแบบ ครูดีเด่น ครูแกนนำ หรือครูผู้ร่วมนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 ท่าน โดยใช้เกณฑ์ 3 ใน 10 ท่าน ในการปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งผลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นให้ปรับปรุงแก้ไขในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ควรเพิ่มเติมสื่อการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น (จำนวน 4 ท่าน)
2. ควรอธิบายกติกาการเล่นเกมในแต่ละเกมให้ชัดเจน (จำนวน 5 ท่าน)
3. การวัดและประเมินผลควรมีเครื่องมือช่วยในการวัดและประเมิน (จำนวน 3 ท่าน)

ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปให้ครูสังคมศึกษาในโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยจำนวน 3 ท่าน ที่สอนสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 หน่วยการเรียนรู้ 15 คาบ (ในระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2548 ถึงวันที่ 4 มีนาคม 2548) เมื่อครูสังคมศึกษาทั้ง 3 ท่าน ได้นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วได้มีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในประเด็นดังต่อไปนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน

1. ความคิดรวบยอดถูกต้องเหมาะสม
2. ผลการเรียนรู้ควรมีทั้งสามด้าน คือ ด้านความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และเจตคติ
3. ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1 อาจจะใช้เกมเป็นตัวนำเข้าสู่บทเรียนก่อนที่จะให้นักเรียนได้วิเคราะห์ตามประเด็นต่างๆ

คาบที่ 2 ก่อนเล่นเกมควรถบทวนเนื้อหาสาระสำคัญก่อน

คาบที่ 3 ควรมีใบความรู้เรื่องความหมายของสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค

คาบที่ 4 การประเมินผลในคาบนี้ยังไม่มีผลชัดเจนตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เวลากับกิจกรรมค่อนข้างเหมาะสมแต่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลควรมีความสอดคล้องกันมากกว่านี้

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการสัมภาษณ์ของครูผู้สอนคือการเล่นเกมทำให้เกิดความสนุกในการเรียน ได้รับเนื้อหาโดยไม่รู้ตัวก็เลยจดจำกันไป

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน

1. ความคิดรวบยอดถูกต้องเหมาะสม
2. ควรเพิ่มเติมผลการเรียนรู้ที่คาดหวังด้านคุณธรรม
3. ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1 ในตอนท้ายคาบควรมีแผ่นใสหรือใบความรู้สรุปสิทธิเด็ก

คาบที่ 2 ควรให้นักเรียนได้แข่งกันค้นคว้ารัฐธรรมนูญในมาตราที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพ

คาบที่ 3 ในตอนต้นชั่วโมงควรมีการเกริ่นนำหรือสรุปเกี่ยวกับสิทธิในรัฐธรรมนูญก่อน

คาบที่ 4 ควรสรุปเป็นใบบันทึกความรู้

คาบที่ 5 ควรมีการสรุปตอนท้าย

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การวัดและประเมินผลควรมีเกณฑ์และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและกิจกรรมการเรียนรู้

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการสัมภาษณ์ของครูผู้สอนคือ เนื้อหาเรื่องสิทธิเด็กมีความน่าสนใจ มีกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่มทำให้ได้ช่วยกันคิดและทำงานร่วมกับเพื่อนๆ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน

1. ความคิดรวบยอดถูกต้องเหมาะสม
2. ควรเพิ่มเติมผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในข้อที่ 3 คือ สามารถปกป้องและรักษาสิทธิมนุษยชนของตนและไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้อื่น

3. ความเหมาะสมในการในจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบสตอรี่ไลน์มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระเวลา 6 คาบ ไม่เพียงพอต่อกิจกรรม

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ควรเพิ่มเติมกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้นำไปใช้ในชีวิตจริง

ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการสัมภาษณ์ของครูผู้สอนคือ กิจกรรมการเรียนรู้สตอรี่ไลน์ทำให้เกิดความสนุกสนานติดตามในการเรียนรู้ เกิดความรู้สึกกระตือรือร้นในการเรียน

ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครูสังคมศึกษาทั้ง 3 ท่าน และได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนที่สมบูรณ์ ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน่วยการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง สิทธิของเราและสิทธิมนุษยชน

ภาคเรียนที่ 1 เวลา 4 ชั่วโมง

ความคิดรวบยอด

มนุษย์ทุกคนมีสิทธิติดตัวมาตั้งแต่เกิดภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด เมื่อมีสิทธิแล้วทุกคนย่อมต้องรักษาสิทธิของตน และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เพื่อให้สังคมดำเนินไปอย่างปกติสุข สิทธิดังกล่าวรวมเรียกว่าสิทธิมนุษยชน

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3 ตระหนักถึงสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของสังคมและประเทศ เข้าใจความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนเพื่อคุ้มครองปกป้องตนเอง และคนอื่นให้ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข ตลอดจนปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ด้านความรู้

นักเรียนสามารถ

1. อธิบายความหมายของสิทธิได้
2. วิเคราะห์ความสำคัญของสิทธิของตนเองได้

3. วิเคราะห์สิทธิของตนเองและผู้อื่นตลอดจนการละเมิดสิทธิได้
4. อธิบายความหมายของสิทธิมนุษยชนได้

ด้านทักษะ

นักเรียนสามารถ

1. ร่วมทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีมได้
2. ร่วมสังเกตพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนได้
3. ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้

ด้านคุณธรรม

นักเรียนมีความตระหนักในเรื่อง

1. เคารพสิทธิเสรีภาพจากการตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น

สาระการเรียนรู้

สิทธิ หมายถึง อำนาจหรือประโยชน์อันชอบธรรมของบุคคลที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมาย และทุกคนสามารถใช้สิทธิของตนเองได้โดยสมบูรณ์ แต่ต้องอยู่ภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ไม่สามารถล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นได้

เสรีภาพ หมายถึง ความเป็นอิสระของบุคคลที่จะกระทำการใดสิ่งหนึ่งได้ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย

ความเสมอภาค หมายถึง ความเท่าเทียมกันระหว่างบุคคล

สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิความเป็นมนุษย์ อันเป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนที่เกิดมาก็มีสิทธิติดตัวมาตั้งแต่เกิด สิทธิดังกล่าวไม่สามารถโอนให้แก่กันได้ และไม่มีบุคคล องค์กร หรือแม้แต่วิธีสามารถล่วงละเมิดความเป็นมนุษย์นี้ได้

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1 (เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังด้านความรู้ข้อ 1, 2 ด้านทักษะข้อ 1, 2,3)

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มกลุ่มละ 4 คนจำนวน 5 กลุ่ม ตามความสมัครใจ นักเรียนที่ไม่มีกลุ่มให้คอยช่วยสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มของเพื่อนๆ ที่เล่นเกมและเป็นผู้ช่วยครูในการจัดเตรียมอุปกรณ์ หรือครูอาจจะแบ่งกลุ่มผู้สังเกตการณ์ต่างหาก ครูอธิบายกติกาการเล่นเก็บบลูกปิงปองอย่างละเอียด ครุ่น่าจะละมั่งมาวางไว้เท่ากับจำนวนกลุ่ม พร้อมแจกตะเกียบให้กลุ่มละ 1 คู่
2. ให้ทุกคนในกลุ่มช่วยกันก๊อปปิงปองที่วางไว้หน้าผู้ช่วยครูเพื่อไปใส่ในกะละมังของกลุ่มตนเองให้ได้มากที่สุด โดยไม่ต้องเข้าแถวตามกลุ่ม ทีมใดมีลูกปิงปองมากที่สุด ทีมนั้นชนะ

3. ขณะที่เล่นเกม ให้ผู้สังเกตการณ์สังเกตพฤติกรรมของเพื่อนๆ ว่าแต่ละกลุ่มมีพฤติกรรมอย่างไรบ้าง (เช่น การเข้าคิว การร่วมแรงร่วมใจ การขโมยลูกปิงปองของกลุ่มอื่น) พร้อมจดบันทึกพฤติกรรมของเพื่อนๆ แต่ละกลุ่ม

4. ครูถามนักเรียนเกี่ยวกับสิทธิของนักเรียนเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ เช่น

- นักเรียนมีสิทธิที่จะหยิบของของผู้อื่นมาใช้หรือไม่
- นักเรียนมีสิทธิแข่งคิวหรือไม่
- นักเรียนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนหรือไม่
- สิทธิมีความหมายว่าอย่างไร มีความสำคัญอย่างไร

ให้นักเรียนร่วมตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น ในแต่ละประเด็นที่ครูได้ตั้งคำถาม ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป

สื่อการเรียนรู้

1. กะละมัง
2. ลูกปิงปอง
3. ตะเกียบ

การวัดและประเมินผล

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
  - การร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น โดยพิจารณาจากการให้เหตุผลมีข้อมูลมาสนับสนุนและความสนใจในการตอบคำถาม
2. กระบวนการกลุ่ม
  - การมีส่วนร่วมเล่นเกม การกระตือรือร้นและสนใจในการเล่นเกม

ชั่วโมงที่ 2 (เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังด้านความรู้ข้อ 2, 3 ด้านทักษะข้อ 1,3)

1. ครูทบทวนเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของสิทธิ
2. ให้ผู้สังเกตการณ์ออกมารายงานผลการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มต่างๆ จากครั้งที่แล้ว

และให้นักเรียนร่วมพิจารณาเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิทธิแต่ละบุคคล

3. ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับประเด็นต่างๆ
  - แต่ละกลุ่มทำอย่างไรจึงจะชนะการแข่งขัน
  - เพราะอะไรกลุ่มจึงแพ้การแข่งขัน

- การชนะ โดยการแข่งคิว หรือแอบหยิบปิงปองของทีมอื่นมาเป็นทีมของตน เป็นการกระทำที่เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ในกรณีที่ไม่มีใครแข่งคิวเพราะอะไรจึงไม่เกิด และเกิดผลได้อย่างไร
- เมื่อถูกแข่งคิว คนที่เข้าแถวรู้สึกอย่างไร
- การแข่งคิวจัดว่าเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นหรือไม่
- การละเมิดสิทธิของผู้อื่น ก่อให้เกิดผลเสียอย่างไร
- ถ้าทุกคนรู้จักสิทธิของตนและผู้อื่น ก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไรบ้าง

ครูบันทึกสิ่งที่นักเรียนตอบลงบนกระดานดำ ให้นักเรียนช่วยกันเปรียบเทียบระหว่างกติกาในการเล่นเกมนี้นี้กับกฎหมายให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

- ใครเป็นคนกำหนดกติกาในการเล่นเกมนี้นี้
- ทำไมจึงต้องมีการกำหนดกติกา
- ใครเป็นคนตั้งกฎหมาย

4. ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนพอใจผลการตัดสินในครั้งแรกหรือไม่ เพราะเหตุใด กลุ่มใดสมควรได้รับรางวัลในการเล่นเกมนี้นี้มากที่สุด โยงไปสู่ประเด็นการละเมิด การรักษาสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคกันของคนในสังคม

4. ครูให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายตอบคำถามตามประเด็นต่อไปนี้

- ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันตามกฎหมายใช่หรือไม่ เพราะเหตุใด
- สิทธิที่ทุกคนมีเท่าเทียมกันตามกฎหมายรวมเรียกว่าสิทธิมนุษยชนใช่หรือไม่
- สิทธิมนุษยชนมีความหมายและความสำคัญอย่างไร
- เราสามารถไปทำร้ายผู้อื่นได้หรือไม่ เพราะเหตุใด ผิดกฎหมายหรือเป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่นหรือไม่
- ตัวอย่างการถูกละเมิดสิทธิที่พบเห็นในสังคมยกตัวอย่างจากข่าวในหนังสือพิมพ์

สื่อการเรียนรู้

ข่าวการละเมิดสิทธิมนุษยชน

การวัดและประเมินผล

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
  - การร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น โดยพิจารณาจากคุณภาพความถูกต้องของคำตอบ การแสดงเหตุผลที่มีข้อมูลรองรับ

- การสังเกตพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมกิจกรรมของนักเรียนความสนใจในการตอบคำถาม

ชั่วโมงที่ 3 (เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังข้อ 3,4 ด้านคุณธรรมข้อ 1)

1. ครูนำรูปภาพเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมาติดบนกระดานดำ ประกอบด้วยรูป แม่ตีลูก เด็กถูกรังแก ขโมยของเพื่อน ถูกแซงคิว ครูถามนักเรียนที่ละรูปว่าเป็นรูปใคร ทำอะไร อย่างไร นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อได้ดูรูปนี้ บุคคลในรูปมีสิทธิที่จะทำดังกล่าวหรือไม่ การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดหรือไม่ เพราะอะไร นักเรียนและครูช่วยกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

2. ครูทบทวนถึงความหมายของคำว่าสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค สิทธิมนุษยชน โดยแจกใบความรู้

3. แบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อเล่นเกม โขว์ออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 8-10 คน โดยครูทำหน้าที่เป็นพิธีกรพร้อมหาอาสาสมัครเพื่อเป็นผู้บันทึกคะแนน 1 คน อธิบายกติกา พิธีกรเวียนถามคำถามที่ละกลุ่มจนหมดคำถาม สามารถปรึกษากันภายในกลุ่มได้ ถ้าตอบถูก 1 คำถามได้ 1 คะแนน โดยครูต้องเฉลยพร้อมให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆร่วมแสดงความคิดเห็นในแต่ละข้อ

คำถาม

1. นักเรียนสามารถขยิบขางลบของเพื่อนไปใช้ได้โดยไม่ขออนุญาตใช่หรือไม่ เพราะอะไร
2. การใช้แรงงานเด็กเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องใช่หรือไม่ เพราะอะไร
3. นักเรียนมีสิทธิที่จะเรียนหนังสือใช่หรือไม่ เพราะอะไร
4. เรามีสิทธิที่จะนับถือศาสนาใดก็ได้ใช่หรือไม่ เพราะอะไร
5. นักเรียนมีสิทธิที่จะเล่นเกมได้นานเท่าไรก็ได้ใช่หรือไม่ เพราะอะไร
6. เรามีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นใช่หรือไม่ เพราะอะไร
7. เรามีสิทธิที่จะทำร้ายผู้อื่นโดยไม่มีควมผิดใช่หรือไม่ เพราะอะไร
8. เราไม่มีสิทธิเลือกอาชีพในอนาคตใช่หรือไม่ เพราะอะไร
9. หากแม่ค้าทอนเงินเราขาดไปเราควรนิ่งเฉยใช่หรือไม่ เพราะอะไร
10. เราควรนิ่งเฉยเมื่อเห็นเพื่อนถูกรังแกใช่หรือไม่ เพราะอะไร

ครูรวมคะแนนในเกมนี้ ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันรวบรวมคำตอบที่ได้จากการตอบคำถามลงบนชาร์ตใหญ่บนกระดานดำ

สื่อการเรียนรู้

1. รูปภาพเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิ

2. ใ้บความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และสิทธิมนุษยชน
3. อุปกรณ์บันทึกคำตอบในเกมโชว์

การวัดและประเมินผล

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
  - การร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น โดยดูความถูกต้องของคำตอบและการให้เหตุผลที่มีข้อมูลมาแสดง

2. กระบวนการกลุ่ม

- การมีส่วนร่วมเล่นเกม โดยดูจากความตั้งใจและการให้ความร่วมมือ

ชั่วโมงที่ 4 (เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังข้อ 1, 2, 3 และ 4 ด้านทักษะข้อ 1,3)

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเหมือนเกมในชั่วโมงที่ผ่านมา ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาทีละคน เพื่อออกมาเล่นเกม Hang man โดยเติมตัวอักษรลงในช่องที่ตัวถ้าเติมผิดต้องผลัดให้อีกกลุ่มเติม เมื่อเติมครบแต่ละคำจะได้ 1 คะแนนนำไปรวมกับเกมที่แล้ว เมื่อได้คำศัพท์แต่ละคำให้กลุ่มที่เติมคำได้บอกถึงความหมายของคำนั้น

ตัวอย่าง

_ i _ _ _ s

_ _ e e _ o _

_ u _ a _ _ i _ _ _ _

e _ ui _ _

เป็นต้น

4. เมื่อเล่นเกมจบครูรวมคะแนนประกาศผลและมอบรางวัลแก่กลุ่มที่ชนะ
5. นักเรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญ และความหมายของสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค สิทธิมนุษยชนลงบนผังความรู้บนกระดานดำ
6. ครูให้นักเรียนแต่ละคนเขียนเรียงความเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของศัพท์ต่างๆ นำมาส่งในครั้งต่อไป

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดเกม Hang man

การวัดและประเมินผล

1. กระบวนการกลุ่ม
  - การมีส่วนร่วมเล่นเกม โดยดูจากความตั้งใจและความพร้อมเพียงของกลุ่ม
2. การเขียนเรียงความโดยพิจารณาในประเด็น
  - ขั้นตอนการนำเสนอ
  - ความถูกต้องของความหมายคำศัพท์
  - การแสดง เหตุผล
  - ความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงความคิดเห็น

หน่วยการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง สิทธิและการคุ้มครองสิทธิ

ภาคเรียนที่ 1 เวลา 5 ชั่วโมง

ความคิดรวบยอด

มนุษย์ทุกคนมีสิทธิติดตัวมาตั้งแต่เกิดภายในขอบเขตของกฎหมาย ทุกคนจึงมีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3 ตระหนักถึงสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของสังคมและประเทศ เข้าใจความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนเพื่อคุ้มครองปกป้องตนเอง และคนอื่นให้ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข ตลอดจนปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ด้านความรู้

นักเรียนสามารถ

- 1.อธิบายสิทธิเด็กได้
- 2.อธิบายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนปีพุทธศักราช

2544

- 3.วิเคราะห์วิธีการปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเองได้

ด้านทักษะ

นักเรียนสามารถ

1. ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มได้
2. ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้

ด้านคุณธรรม

นักเรียนมีความตระหนักในเรื่อง

1. การปกป้องสิทธิของตนเองจากการแสดงบทบาทสมมติและการแสดงความคิดเห็น

สาระการเรียนรู้

สิทธิเด็ก

1. สิทธิในการอยู่รอด คือสิทธิขั้นพื้นฐานเพื่อการอยู่รอดที่เด็กทุกคนจะต้องได้รับ หมายถึง สิทธิที่จะมีชีวิต ได้รับการดูแลทางสุขภาพ
2. สิทธิในการพัฒนา เป็นสิทธิที่เด็กทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเพียงพอ ทั้งในด้าน โภชนาการ สาธารณสุขมูลฐาน และการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังหมายรวมถึง การให้เสรีภาพทางความคิด ศาสนา สิทธิที่จะได้รับฟัง และสิทธิที่จะอยู่ร่วมกับครอบครัวอย่างมีความสุข
3. สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง เป็นสิทธิที่เด็กได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกทำร้าย ทั้งทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศ
4. สิทธิในการมีส่วนร่วม เด็กทุกคนควรมีสสิทธิตั้งรับรู้ แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจในทุกๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อตัวเด็ก

สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนปีพุทธศักราช 2544

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีความมุ่งหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญมีเนื้อหาสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ให้การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังปรากฏในมาตราที่ 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” เพราะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นรากฐานที่สำคัญของสิทธิและเสรีภาพ

2. สิทธิในชีวิตและความมั่นคงแห่งชีวิต เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนทุกคนที่จะสามารถดำรงความเป็นคนอยู่ได้ หมายถึงความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย การไม่ถูกคุกคามในเกียรติยศชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ความสามารถที่จะอยู่อาศัยและครอบครองที่อยู่อาศัยโดยปกติสุข

3. สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติจากรัฐโดยเท่าเทียมกัน

การปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเอง

1. รับผิดชอบตนเอง รับผิดชอบดูแลตนเองในเรื่องต่างๆ เช่น การดำเนินชีวิตประจำวัน โดยทั่วไป การกิน การอยู่ การศึกษาเล่าเรียน การเดินทาง เป็นต้น และฝึกหัดทำสิ่งต่างๆ ที่จำเป็นให้ได้ด้วยตนเอง เพื่อที่จะสามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ตลอดจนฝึกการใช้สติปัญญาและเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ด้วยตนเอง เมื่อต้องประสบกับปัญหาจะสามารถตัดสินใจแก้ไขได้อย่างรอบคอบ เหมาะสม และไม่ผิดพลาด

2. ปกป้องสิทธิและเสรีภาพของตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง รักตนเองตระหนักถึงคุณค่าของตน และรู้จักคุ้มครองป้องกันตนเอง ตลอดจนปกป้องรักษาสิทธิและเสรีภาพของตน ไม่ยอมให้ผู้อื่นละเมิด ล่วงเกิน หรือข่มเหงรังแกได้ง่ายๆ เมื่อได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ต้องคัดค้านหรือต่อสู้เรียกร้องเพื่อให้ได้รับความยุติธรรม ไม่นิ่งเฉย ยอมรับในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

3. หลีกเลียงอันตราย ระวังภัยระมัดระวัง ไม่กระทำการซึ่งจะนำอันตรายมาสู่ตนเอง มีสติ ตั้งมั่นอยู่ในความไม่ประมาท หลีกเลียงการกระทำที่เสี่ยงต่อภัยต่างๆ เช่น ไม่เข้าไปในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม ไม่กลับบ้านดึก ไม่แต่งกายล่อแหลม ไม่เสพของมีนเมาสิ่งเสพติด ไม่เล่นการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับค้ายาเสพติดกับบุคคลที่ไม่น่าไว้วางใจ ไม่แสดงกิริยาวาจาท่าทายนินทาหรือขู่ข่มให้เกิดการวิวาท เป็นต้น

4. เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น เคารพในเกียรติ ศักดิ์ศรี และสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ ข่มเหงรังแกผู้อื่น ไม่ล่วงละเมิดหรือละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ไม่บิบบังคับ ครอบงำ ขัดขวางหน่วงเหนี่ยวจำกัดเสรีภาพของบุคคลอื่น ปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างเท่าเทียมกันและยุติธรรมตลอดจนเคารพในเหตุผลและการตัดสินใจของผู้อื่น ไม่ถือเอาความคิดของตนเป็นใหญ่

5. ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยเหลือผู้ที่ถูกข่มเหงรังแกหรือไม่ได้รับความยุติธรรมตามกำลังความสามารถ ไม่เพิกเฉย หรือถือว่าไม่ใช่ธุระของตน ตลอดจนช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ด้อยโอกาส ขาดแคลน มีชีวิตที่ยากลำบากกว่าเรา เช่น ผู้ยากไร้ ผู้พิการทุพพลภาพ ผู้ที่เจ็บไข้ได้ป่วย เด็ก คนชรา ผู้ประสบภัยต่างๆ เพื่อให้เพื่อนมนุษย์เหล่านี้ได้มีโอกาสและมีชีวิตที่ทัดเทียมกับบุคคลอื่น

6.ขอความช่วยเหลือ เมื่อตนเองหรือผู้อื่นถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพถูกข่มเหงรังแก ถูกกระทำทารุณ ไม่ได้ได้รับความยุติธรรม หรือมีปัญหายากลำบาก ให้ปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติผู้ใหญ่ ครูอาจารย์ หรือบุคคลที่เราไว้วางใจ นอกจากนี้ ยังอาจโทรศัพท์แจ้งเหตุร้ายขอความช่วยเหลือ หรือขอคำปรึกษาได้จากหน่วยงานต่างๆ เช่น ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิเด็ก มูลนิธิคุ้มครองเด็ก หรือ โทรศัพท์ “สายเด็ก” ขององค์การยูนิเซฟ

7.ร่วมมือกันส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกๆ คนในสังคม สมาชิกของสังคมจึงควรที่จะช่วยกันเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ผู้คนเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ให้ความร่วมมือและชักชวนให้ผู้อื่นเข้าร่วมกันในกิจกรรมที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งร่วมกันขัดขวางกิจกรรมใดๆ ที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

กิจกรรมการเรียนรู้ (เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังด้านความรู้ข้อ 1 ด้านทักษะข้อ 1,2)

ชั่วโมงที่ 1

1. ครูให้นักเรียนระดมสมองช่วยกันอภิปรายถึงความหมายของคำว่าสิทธิและให้เพื่อนๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็น ครูช่วยสรุปและบอกความหมายพร้อมทั้งยกตัวอย่างสิทธิ
2. ครูเขียนคำว่า “สิทธิของเรา” ไว้กลางกระดานให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนแล้วออกมาเขียนเป็นผังความคิดว่านักเรียนมีสิทธิอะไรบ้าง
3. ครูและนักเรียนช่วยกันดูทีละคำตอบว่าใช้สิทธิของเราหรือไม่ ช่วยกันแสดงความคิดเห็น
4. ครูใช้แผ่นใสอธิบายถึงสิทธิที่มีพึงได้ของนักเรียน (สิทธิเด็ก)

สื่อการเรียนรู้

1. แผ่นใสเรื่องสิทธิเด็ก

การวัดและประเมินผล

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
  - การร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นโดยพิจารณาจากการมีเหตุผลและมีข้อมูลประกอบ

ชั่วโมงที่ 2 (เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังข้อ 2)

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 4-5 คน ครูแจกรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนพุทธศักราช 2540 ให้แต่ละกลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มช่วยกันดูว่ากฎหมายข้อใดในหมวดที่ 3 ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนบ้าง โดยใช้เวลาเพียง 10 นาที
2. ให้แต่ละกลุ่มออกมาเขียนสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญให้ได้มากที่สุด จากนั้นครูเริ่มเฉลยทีละกลุ่มพร้อมให้กลุ่มนั้นยกตัวอย่างสิทธิและเสรีภาพของประชาชนแต่ละสิทธิที่ได้เขียนตอบมาให้เพื่อนกลุ่มอื่นช่วยแสดงความคิดเห็น
3. ครูให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายว่าสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนพุทธศักราช 2540 เชื่อมโยงกับสิทธิทั่วไปและสิทธิใดอย่างไรบ้าง
4. นักเรียนสรุปสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นถึงการปกป้องสิทธิของตนเองลงในใบบันทึกความรู้และส่งให้ครูตรวจและแก้ไข

สื่อการเรียนรู้

1. รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนพุทธศักราช 2544

การวัดและประเมินผล

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
  - การร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น โดยพิจารณาจากเหตุผลและข้อมูลประกอบ
2. กระบวนการกลุ่ม
  - การร่วมแข่งขันเกมโดยพิจารณาจากความร่วมมือและความตั้งใจและความถูกต้องของข้อความรู้
3. ใบบันทึกความรู้ประเมินจากความถูกต้องของการสรุปความรู้และแสดงความคิดเห็นที่มีเหตุผล

ชั่วโมงที่ 3 (เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังด้านความรู้ข้อ 3 ด้านทักษะข้อ 1,2 ด้านคุณธรรมข้อ 1)

1. ครูทบทวนเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พุทธศักราช 2540
2. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่แสดงถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามข่าวหรือเหตุการณ์ที่นักเรียนได้พบเจอในชีวิตประจำวัน
3. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าถ้าเราจะปกป้อง ป้องกันและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างไรบ้าง

4. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 4-5 คน แล้วออกมาจับสลากเหตุการณ์ที่หน้าชั้นเรียน

ตัวอย่างเหตุการณ์

1. แม่ค้าขายของเกินราคา
2. ห้างสรรพสินค้าของหมดอายุมาตั้งวางขาย
3. ถูกเพื่อนแซงคิวในโรงอาหาร
4. โดนขโมยของ
5. โดนลวนลามบนรถเมล์

5. ให้แต่ละกลุ่มปรึกษาและเตรียมแสดงบทบาทสมมติที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆ ถ้านักเรียนอยู่ในเหตุการณ์ดังกล่าวนักเรียนจะอย่างไร เพราะอะไรจึงทำ ในครั้งต่อไป

สื่อการเรียนรู้

1. บัตรเหตุการณ์สำหรับแสดงบทบาทสมมติ

การวัดและประเมินผล

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
  - การร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในเหตุการณ์ต่างๆ ที่ชัดเจนถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ชัดเจน
2. กระบวนการกลุ่ม
  - การมีส่วนร่วมในการวางแผนแสดงบทบาทสมมติ

ชั่วโมงที่ 4 (เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังด้านความรู้ข้อ 3 ด้านทักษะข้อ 1,2 ด้านคุณธรรมข้อ 1)

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียน โดยให้เวลากลุ่มละ 5 นาที
2. เมื่อแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติจบลงให้เพื่อนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงวิธีการแก้ปัญหาในแต่ละสถานการณ์ว่าเหมาะสม ถูกต้องหรือไม่และใช้เวลาในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นไม่เกินกลุ่มละ 5 นาที รวมกับเวลาในการแสดงบทบาทสมมติไม่เกินกลุ่มละ 10 นาที ครูช่วยสรุป

การวัดและประเมินผล

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
  - การร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นที่ถูกต้องชัดเจนในประเด็นเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการมีวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ชัดเจน
2. กระบวนการกลุ่ม
  - การมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานในเรื่องการแสดงบทบาทสมมติโดยครูใช้แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม

ชั่วโมงที่ 5 (เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังด้านความรู้ข้อ 3 ด้านทักษะข้อ 2

ด้านคุณธรรมข้อ 1)

1. ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใกล้ๆตัวนักเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนสัก 2-3 ตัวอย่างให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งวิธีการแก้ไขและป้องกัน
  2. ครูแจกใบงานซึ่งเป็นกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนให้นักเรียน
  3. ครูให้นักเรียนเขียนลงในใบงานว่าเรามีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนดังกล่าวได้อย่างไรบ้าง
  4. ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยพร้อมทั้งอภิปรายแสดงความคิดเห็น

การวัดและประเมินผล

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
  - การร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นที่ชัดเจนถูกต้องและมีเหตุผล
2. การทำใบงานพิจารณาจากการแสดงความคิดเห็นที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและมีเหตุผล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบงาน

ให้นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์และตอบคำถาม

สถานการณ์ที่ 1

สมศักดิ์กับสมชายอยู่บ้านติดกัน วันหนึ่งสมศักดิ์จัดเลี้ยงวันเกิดเปิดเพลงและส่งเสียงดัง ตั้งแต่หัวค่ำจนถึงกลางดึกทำให้สมชายและครอบครัวที่ต้องตื่นไปทำงานตอนเช้านอนหลับ จึงโทรแจ้งตำรวจให้มาตรวจสอบ แต่สมศักดิ์บอกว่าป็นสิทธิของตน เพราะกระทำอยู่ภายในบ้านของตน

คำถาม

1. นักเรียนคิดว่า การกระทำของสมศักดิ์และสมชายเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนคิดว่า สมศักดิ์ละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่า ใครควรปรับปรุงพฤติกรรม และจะปรับปรุงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4.นักเรียนจะมีวิธีป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากสถานการณ์ดังกล่าวอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

สถานการณ์ที่ 2

น้องอ้อมถูกกานดาซึ่งเป็นแม่เลี้ยงทุบตีเป็นประจำที่ทำงานผิดพลาดไม่เป็นที่พอใจ และทำให้ทรัพย์สินเสียหาย และเมื่อไม่นานนี้น้องอ้อมถูกกานดาใช้ไม้กวาดตีที่ศีรษะจนบวม เนื่องจากน้องอ้อมกวาดบ้านไม่สะอาด

คำถาม

1.นักเรียนคิดว่าการกระทำของกานดาเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

2.นักเรียนคิดว่ากานดาละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เพราะเหตุใด

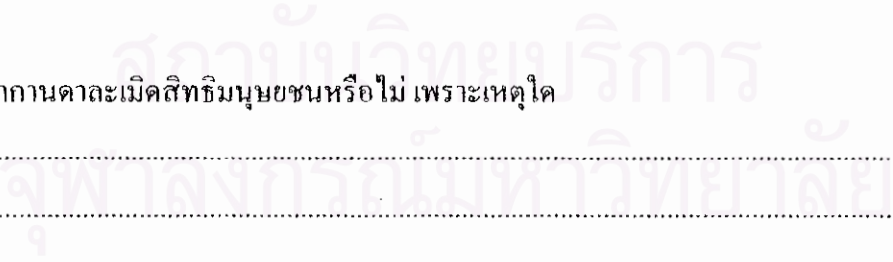
.....

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่าใครควรปรับปรุงพฤติกรรม และจะปรับปรุงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. นักเรียนจะมีวิธีป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากสถานการณ์ดังกล่าวอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

5. นักเรียนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

คณาจารย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มในการแสดงบทบาทสมมติ
 กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....ชั้น ม.2/.....

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม	การแบ่งหน้าที่ ทำงาน			ความรับผิดชอบใน งาน			การให้ความร่วม มือในการทำงาน			การนำ เสนอผล งาน		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3

เกณฑ์การวัด: ให้คะแนนระดับคุณภาพของพฤติกรรมดังนี้

3 = ดี

2 = ปานกลาง

1 = ปรับปรุง

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน่วยการเรียนรู้เรื่องการคุ้มครองปกป้องสิทธิมนุษยชน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เรื่อง สิทธิมนุษยชน เหตุเกิดบนรถโดยสาร

ภาคเรียนที่ 1 เวลา 6 ชั่วโมง

ความคิดรวบยอด

การร่วมมือกันคุ้มครองปกป้องสิทธิของตนเองและผู้อื่นเป็นสาเหตุอันทำให้สังคมอยู่กันโดยปกติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3 ตระหนักถึงสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของสังคมและประเทศ เข้าใจความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนเพื่อคุ้มครองปกป้องตนเอง และคนอื่นให้ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข ตลอดจนปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ด้านความรู้

นักเรียนสามารถ

1. วิเคราะห์ถึงปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้
2. สามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ด้านทักษะ

นักเรียนสามารถ

1. ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มได้
2. ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้

ด้านคุณธรรม

นักเรียนมีความตระหนักในเรื่อง

1. เคารพสิทธิของตนเอง ปกป้องรักษาและไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้อื่นจากการแก้ปัญหาการแสดงบทบาทสมมติ

สาระการเรียนรู้

สิทธิมนุษยชนคือสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนที่มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด สิทธิดังกล่าวไม่สามารถโอนแก่กันได้และไม่สามารถล่วงละเมิดสิทธิดังกล่าวได้ ทุกคนในสังคมจึงต้องร่วมมือกันคุ้มครองและปกป้อง

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมการเรียนรู้

หัวข้อเรื่อง: สิทธิมนุษยชนกับเหตุเกิดบนรถโดยสาร

องค์ประกอบของสตอรี่ไลน์	เส้นทางเดินเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการจัดชั้นเรียน	สื่อการเรียนรู้	ผลงานของนักเรียน	การวัดและประเมิน
ฉาก	บนรถโดยสาร	- รถโดยสารมีลักษณะอย่างไร	1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆละ 4-6 คน ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันวาดภาพรถโดยสารทั้งภายนอกและภายในลงบนกระดาษ 2. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาอธิบายถึงลักษณะรถโดยสารของกลุ่มตัวเองหรือทั้งระบุด้วยว่ารถโดยสารคันดังกล่าวเดินทางจากที่ใดมีจุดมุ่งหมายไปที่ใด	กลุ่มย่อย กลุ่มย่อย	กระดาษ สี	รูปรถโดยสาร	การนำเสนอผลงาน

องค์ประกอบของ สคอรี ไลน์	เส้นทาง เดินเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการจัดชั้น เรียน	สื่อการเรียนรู้	ผลงานของ นักเรียน	การวัด และ ประเมิน
ตัวละคร	ผู้โดยสาร	- ใครเป็นผู้โดยสาร บนรถโดยสาร	<p>1. ให้แต่ละ กลุ่มระดม สมองวาด stick กระดาษ ผู้โดยสารบน รถว่ามีใครอยู่ บนรถบ้าง ใครให้ สมาชิกแต่ละ คนในกลุ่ม แบ่งบทบาท เป็นคนที่อยู่ บนรถ โดยสาร</p> <p>2. ให้รายงาน ในกลุ่มว่า ตนเองเป็น ใคร มาจาก ไหน มีอาชีพ อะไร นั่ง ตรงไหนบน รถ เขียนสรุป ชื่อ อายุ ประวัติ</p>	กลุ่มใหญ่	กระดาษ สี	stickกระดาษ แนะนำคนที่อยู่ บนรถโดยสาร	การพัฒนา ระดับ ความคิด สร้างสรรค์

องค์ประกอบของสตอรี่ไลน์	เส้นทางเห็นเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการจัดชั้นเรียน	สื่อการเรียนรู้	ผลงานของนักเรียน	การวัดและประเมิน
	วิธีการแก้ปัญหา	ถ้าเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวบนรถโดยสารที่นั่งนักเรียนนี้จะแก้ปัญหานี้อย่างไร	<p>ไต่ถามถึงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน</p> <p>4. ครูตั้งคำถามเชื่อมโยงในกรณีที่เกิดขึ้นไม่ให้ยึดคำอธิบายการละเมิดสิทธิมนุษยชน</p>	กลุ่มย่อย		แผนภูมิความคิด	ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหา

องค์ประกอบของสตอรี่ไลน์	เส้นทางเดินเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการจัดชั้นเรียน	สื่อการเรียนรู้	ผลงานของนักเรียน	การวัดและประเมิน
			<p>2. ให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาทสมมติตามที่ได้ระดมความคิดในการแก้ไขสถานการณ์ไว้</p> <p>3. หลังจากแต่ละกลุ่มแสดงจบให้กลุ่มอื่นๆ ที่นั่งดูอยู่แสดงความคิดเห็นว่าการแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวถูกต้องเหมาะสมหรือไม่พร้อมเขียนเหตุผลประกอบให้ชัดเจน</p>	<p>กลุ่มใหญ่</p> <p>กลุ่มใหญ่</p>		<p>การแสดงบทบาทสมมติ</p>	<p>ทักษะการนำเสนอ</p> <p>การวิเคราะห์วิจารณ์</p>

องค์ประกอบของ สคอวี ไลน์	เส้นทาง เดินเรื่อง	คำถามหลัก	กิจกรรม	ลักษณะการจัดชั้น เรียน	สื่อการเรียนรู้	ผลงานของ นักเรียน	การวัด และ ประเมิน
	ทบทวน	มีเหตุการณ์จริง เกี่ยวกับการละเมิด สิทธิมนุษยชนใน สังคมปัจจุบัน หรือไม่	<p>1. แต่ละกลุ่ม รวบรวมกรณี ตัวอย่างการ ละเมิดสิทธิ มนุษยชนจาก ข่าวใน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร แล้ว นำมาเสนอ เพิ่มเติมใน ชั้นเรียน พร้อมทั้งหา วิธีแก้ไข ปัญหา ดังกล่าวด้วย</p> <p>2. ครูและ นักเรียน ช่วยกันสรุป วิเคราะห์ถึง ปัญหาการ ละเมิดสิทธิ มนุษยชน พร้อมทั้ง วิธีการ แก้ปัญหา</p>	<p>กลุ่มย่อย</p> <p>ทั้งชั้นเรียน</p>	กรณีตัวอย่าง จาก แหล่งข้อมูล ต่างๆ	การอภิปราย คำตอบ	<p>ทักษะการ ค้นหา การ นำเสนอ ข้อมูล การ แก้ปัญหา</p> <p>การ อภิปราย และแสดง ความ คิดเห็น</p>

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มสำหรับสคอวีไลม์
 กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....ชั้น ม.3/.....

รายชื่อสมาชิก ในกลุ่ม	การแบ่ง หน้าที่ ทำงาน			ความ รับผิดชอบ ในงาน			การอธิบาย แสดงความ คิดเห็น			การรับฟัง ความคิดเห็น ผู้อื่น			การให้ ความ ร่วมมือใน การทำงาน			การนำเสนอ ผลงาน		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3

เกณฑ์การวัด: ให้คะแนนระดับคุณภาพของพฤติกรรมดังนี้

- 3 = ดี
- 2 = ปานกลาง
- 1 = ปรับปรุง

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**คู่มือครูสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**

การเตรียมเนื้อหาสาระการเรียนรู้

ครูควรเตรียมศึกษาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในประเด็นสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และสิทธิมนุษยชน โดยสามารถศึกษาเพิ่มเติมจากหนังสืออ่านประกอบดังต่อไปนี้

คณะกรรมการประสานงานองค์กรสิทธิมนุษยชน.2540. **สิทธิมนุษยชน**. กรุงเทพฯ:

คณะกรรมการประสานงานองค์กรสิทธิมนุษยชน.

คณิน บุญสุวรรณ.2542. **สิทธิเสรีภาพของคนไทย: สิทธิความเป็นคน**. กรุงเทพฯ: วิทยุชุมชน.

ชาญชัย แสวงศักดิ์.2541. **คู่มือประชาชนเรื่องข้อควรรู้เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของ**

ประชาชน. (จุลสาร)

นพนธิ สุริยะ.2537. **สิทธิมนุษยชน**. กรุงเทพฯ: วิทยุชุมชน.

วิชัย ศรีรัตน์. 2543. **สิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย**. นนทบุรี:

โครงการศูนย์กฎหมายสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.

ศราวุฒิ ประทุมราช. 2545. **สิทธิของเรา:ชีวิตของเราได้รับการคุ้มครองอย่างไร**. กรุงเทพฯ:

มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท.

เนื่องจากหน่วยการเรียนรู้นี้มีทั้งหมด 4 คาบ ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรียงตามลำดับเพื่อให้
ให้นักเรียนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และความคิดรวบยอด

ข้อเสนอแนะในการสอน

ชั่วโมงที่ 1

1. ครูอาจจะปรับเปลี่ยนกิจกรรมโดยอาจจะถามนักเรียนเกี่ยวกับสิทธิในประเด็นอื่นๆ นอกเหนือจากที่ยกตัวอย่างมา เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิของตนเอง ก่อนหรือหลังเล่นเกมก็ได้
2. ในการแบ่งกลุ่มเล่นเกมครูอาจจะยึดหยุ่นจำนวนนักเรียนในแต่ละกลุ่ม รวมทั้งแบ่งกลุ่มผู้สังเกตการณ์การเล่นเกมต่างหากถ้ามีนักเรียนในชั้นเรียนมาก แต่ถ้ามีนักเรียนน้อยสามารถใช้นักเรียนที่ไม่มีกลุ่มมาเป็นผู้ช่วยครูในการสังเกตการณ์ก็ได้

กติกการเล่นเกมนิปปอง

จัดเตรียมอุปกรณ์โดยนำกะละมังใส่ลูกปิงปองไปวางไว้ที่กลางห้อง แล้ววางกะละมังเปล่าของแต่ละกลุ่มไว้อีกด้านหนึ่งของห้อง แจกตะเกียบให้กลุ่มละหนึ่งคู่แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าไปคีบลูกปิงปองมาใส่กะละมังของกลุ่มตนจนลูกปิงปองหมด แล้วนับจำนวนลูกปิงปองในกะละมังของแต่ละกลุ่ม โดยครูไม่บอกว่าจะต้องเข้าแถวคีบลูกปิงปองหรือไม่เพื่อจะได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

3. ครูสามารถให้นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยเตรียมอุปกรณ์ในการเล่น
4. อาจจะเปลี่ยนอุปกรณ์การเล่นจากลูกปิงปองเป็นวัตถุทรงกลมขนาดใกล้เคียงกัน อย่างลูกแก้วหรือลูกหินได้

ชั่วโมงที่ 2

1. ถ้าการเล่นเกมนั้นในห้องมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยครูอาจจะยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดการละเมิดให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นได้ ด้วยการใช้คำถามถามนำ
2. ถ้าการเล่นเกมนั้นในห้องมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยอาจจะตัดขั้นตอนการสอนในขั้นที่ 3 เกี่ยวกับการตัดสินการแข่งขันใหม่ออกไป
3. เตรียมภาพข่าวการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น ภาพข่าวการถูกข่มขืน การใช้แรงงานเด็ก เป็นต้น แต่ถ้าไม่มีภาพข่าวอาจจะใช้เป็นภาพวาดการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น ภาพการถูกแสวงคิว ภาพเด็กถูกรังแก เป็นต้น หรืออาจจะใช้กรณีศึกษาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนให้นักเรียนวิเคราะห์แทนได้

ชั่วโมงที่ 3

1. อาจจะนำรูปภาพในข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการละเมิดซึ่งเกิดขึ้นในปัจจุบันมาให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น

2. ครูอาจจะให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นพิธีกรในการเล่นเกมแทน โดยครูเป็นผู้เฉลยและตัดสิน
3. อาจจะเพิ่มหรือลดคำถามในการเล่นหรือเปลี่ยนคำถามเพื่อความเหมาะสมกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น

ชั่วโมงที่ 4

เฉลยเกม Hang man

Rights

Freedom

Human rights

Equity

1. ถ้ามีเวลาเหลืออาจจะเพิ่มคำศัพท์อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนได้
2. อาจจะเปลี่ยนหัวข้อเรื่องความเป็นหัวข้ออื่นที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนได้ เช่น ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชนกับสังคมไทย เป็นต้น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การเตรียมเนื้อหาสาระการเรียนรู้

ครูควรเตรียมเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในประเด็น สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พุทธศักราช 2540 สิทธิเด็ก การคุ้มครองปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยสามารถศึกษาเพิ่มเติมจากหนังสืออ่านประกอบต่อไปนี้

คณิน บุญสุวรรณ, 2542. สิทธิ เสรีภาพ และการคุ้มครองบุคคล ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่.

กรุงเทพฯ: ภูมิปัญญา.

สรยุทธ รัตนพจนารถ, 2545. ความคิดเห็นทั่วไปที่รับรองโดยคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก

สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ. กรุงเทพฯ:

สำนักงานสิทธิมนุษยชนศึกษาและพัฒนาสังคม.

สิทธิเด็ก, 2537. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เนื่องจากหน่วยการเรียนรู้นี้มีทั้งหมด 5 คาบ ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรียงตามลำดับเพื่อให้นักเรียนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และความคิดรวบยอด

ข้อเสนอแนะในการสอน

ชั่วโมงที่ 1

1. ถ้าในชั้นเรียนมีนักเรียนน้อยอาจจะให้นักเรียนแต่ละคนออกมาเขียนบนฝักความคิดเกี่ยวกับสิทธิของตน แต่ถ้าในชั้นเรียนมีจำนวนนักเรียนมากอาจจะให้นักเรียนแบ่งกลุ่มระดมความคิดแล้วช่วยกันออกมาเขียนบนฝักความคิด
2. อาจจะเปลี่ยนจากแผ่นใสเรื่องสิทธิเด็กเป็นการนำเสนอโดยใช้power point ได้

ชั่วโมงที่ 2

1. ถ้ามีนักเรียนในชั้นเรียนน้อยอาจจะให้นักเรียนจับคู่ช่วยกันค้นหาสิทธิของประชาชนจากรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พุทธศักราช 2540

ชั่วโมงที่ 3

1. ครูสามารถยืดหยุ่นจำนวนนักเรียนในแต่ละกลุ่มและสามารถปรับเปลี่ยนสถานการณ์ในการแสดงบทบาทสมมติตามความเหมาะสม แต่ต้องพยายามให้เป็นเรื่องการคุ้มครองปกป้องสิทธิของตนเอง

ชั่วโมงที่ 4

1. ครูควรควบคุมเวลาในการแสดงบทบาทสมมติให้ใช้เวลาไม่เกินกลุ่มละ 5 นาที รวมกับการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นอีกไม่เกินกลุ่มละ 5 นาที แต่ถ้านักเรียนออกมาแสดงบทบาทสมมติพร้อมทั้งอภิปรายแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ไม่พอกับเวลาครูสามารถให้กลุ่มที่เหลือไปแสดงบทบาทสมมติในครั้งต่อไปได้
2. การประเมินผลการเรียนรู้ใช้แบบสังเกตการทำงานกลุ่ม คือ การแสดงบทบาทสมมติ

ชั่วโมงที่ 5

1. อาจจะเปลี่ยนจากการยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนมาเป็นภาพข่าวเหตุการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
2. อาจจะเพิ่มสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในใบงานอีกได้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การเตรียมเนื้อหาสาระการเรียนรู้

ครูควรเตรียมเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในประเด็น การมีส่วนร่วมคุ้มครองปกป้องสิทธิมนุษยชนของตนเองและผู้อื่น พร้อมทั้งกรณีศึกษาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน อีกทั้งในหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ โดยสามารถศึกษาเพิ่มเติมจากหนังสืออ่านประกอบดังต่อไปนี้

วัลย์ พานิช.2543. “การสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์”ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วลัย พานิช (แปล). 2547. การสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ (storyline) เรื่องสถานีวิทยุท้องถิ่น

(Local Radio Station). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวัฒนา อุทัยรัตน์(บรรณาธิการ).2544.แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการปฏิรูป

การศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรรถพล อนันตวรสกุล (บรรณาธิการ).2545.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธี storyline.

กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัมพร มีสุข. 2547. สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย.กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

www.ohrc.on.ca

www.hreoc.gov.au

www.nhrc.or.th

ข้อเสนอแนะในการสอน

ชั่วโมงที่ 1-6

1.ครูควรพิจารณาความเหมาะสมระหว่างเวลา กับเนื้อหาและวุฒิภาวะของผู้เรียน สามารถยืดหยุ่นเวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม โดยอาจเพิ่มกิจกรรมให้มากขึ้นหรืออาจตัดกิจกรรมบางส่วนออกได้ตามความเหมาะสม โดยเฉพาะในส่วนของฉากและตัวละคร ส่วนกิจกรรมในส่วนของการดำเนินเรื่อง เหตุการณ์สำคัญควรคงไว้เพราะกิจกรรมส่วนนี้เป็นความคิดรวบยอดสำคัญของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. การประเมินผลใช้การสังเกตการทำงานกลุ่มซึ่งมีการประเมินการนำเสนอผลงานให้ครูพิจารณางานของผู้เรียนแต่ละชิ้นที่ทำในกระบวนการของสตอรีไลน์และนำมาสรุปเป็นภาพรวมของการนำเสนอผลงานกลุ่มในตารางการประเมินผลงานกลุ่ม ผลงานที่นำมาประเมินผลได้แก่

ฉาก ผลงานคือ ภาพรถโดยสาร

ตัวละคร ผลงานคือ ตู๊กตากระดาศ การบรรยายลักษณะตัวละคร

การดำเนินชีวิต ผลงานคือ การสรุปการเดินทางของตัวละคร

เหตุการณ์ ผลงานคือ การแสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่กำหนด การแก้ปัญหาโดย

การแสดงบทบาทสมมติ

การทบทวน ผลงานคือ การรวบรวมกรณีตัวอย่าง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2. สิทธิมนุษยชน

3. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

ผู้วิจัยได้จัดทำเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชนขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน โดยนำไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน จากนั้นนำเนื้อหาที่ได้มาจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน และนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ นำมาแก้ไขปรับปรุงแล้วนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแสดงความคิดเห็นเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นำมาปรับปรุงแก้ไข นำไปให้ครูสังคมศึกษาจำนวน 3 ท่านจากโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 15 คาบ โดยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มี 1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 คาบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มี 1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 คาบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี 1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 6 คาบ นำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนที่ได้นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้จริงแล้วกลับไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของครูสังคมศึกษาทั้งจนได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ในช่วงชั้นที่ 3 ที่สมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) มีข้อสรุปคือได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รวม 3 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 15 คาบ โดยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มี 1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 คาบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มี 1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 คาบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี 1

หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 6 คาบ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องความหมายและความสำคัญของสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและสิทธิมนุษยชน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พุทธศักราช 2540 สิทธิเด็ก และการคุ้มครองปกป้องตนเองจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องการมีส่วนร่วมคุ้มครองปกป้องสิทธิมนุษยชนของตนเองและผู้อื่น กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระโดยกิจกรรมดังกล่าวเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (student centered) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแบบเชิงรุก (active learning) ทั้งหมด ได้แก่ เกม บทบาทสมมติ กรณีศึกษา สตอรี่ไลน์ การวิเคราะห์เหตุการณ์ปัจจุบันการอภิปรายตอบคำถามเชิงวิเคราะห์

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) พบว่า

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เป็นแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (student centered) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแบบเชิงรุก (active learning) ทั้งหมด ได้แก่ เกม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง กรณีศึกษา สตอรี่ไลน์ การวิเคราะห์เหตุการณ์ปัจจุบัน เป็นต้น ทั้งนี้กิจกรรมการเรียนรู้เน้นใช้เกมเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน การสอนเนื้อหาและการประเมินผล การใช้บทบาทสมมติเพื่อแสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นการประเมินผล อีกทั้งยังมีการกำหนดสถานการณ์จำลอง ตัวอย่างกรณีศึกษา การวิเคราะห์เหตุการณ์ปัจจุบัน และวิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ ให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ และมีการตั้งคำถามปลายเปิดในแต่ละคาบเพื่อให้นักเรียนสามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระซึ่งวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับที่ในเว็บไซต์ www.hreoc.gov.au (23/2/47) กิจกรรมที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนคือ การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร การยกเอาเหตุการณ์ปัจจุบันมาคิดวิเคราะห์ และการใช้กรณีศึกษา ส่วน Rosemary Brown (www.ohrc.on.ca 23/2/47) ได้กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนควรเน้นที่สถานการณ์จำลองและกรณีศึกษาให้นักเรียนได้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์

2. เนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นเนื้อหาที่มีความยากและมีความเป็นนามธรรมดังที่ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนได้ให้ข้อเสนอแนะว่าไม่ควรให้นักเรียนได้เรียนในหัวข้อปรัชญาสากลสิทธิมนุษยชนและอำนาจหน้าที่โดยละเอียดของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเพราะยังไม่เหมาะสมกับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ควรเน้นเหตุการณ์ที่นักเรียนได้พบเห็นในชีวิต

ประจำวันแล้วนำเนื้อหาที่นักเรียนควรทราบมาสอดแทรกในเหตุการณ์ดังกล่าวให้นักเรียนได้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ และคำนึงถึงวุฒิภาวะของนักเรียนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามเนื้อหาเรื่องสิทธิมนุษยชนยังมีความสำคัญที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อประโยชน์ของนักเรียนและให้ได้รับความรู้ถูกต้องครบถ้วนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยเฉพาะเนื้อหาสาระเรื่องสิทธิมนุษยชนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนื้อหาเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และสิทธิมนุษยชน ซึ่งเนื้อหาดังกล่าวค่อนข้างยากที่จะสามารถทำความเข้าใจได้ ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยนำเกมมาเป็นกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจ ความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญและความหมายของคำว่าสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และสิทธิมนุษยชน จนนักเรียนสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังทั้ง 3 ด้านอันได้แก่ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณธรรม

ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พุทธศักราช 2540 สิทธิเด็ก และการคุ้มครองปกป้องตนเองจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยนำเกมมาเป็นกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน การนำเหตุการณ์ปัจจุบันมาวิเคราะห์ การแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับการคุ้มครองปกป้องตนเองจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน จนนักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ แสดงผลจากการเรียนรู้ดังกล่าวในบทบาทสมมติเกี่ยวกับการคุ้มครองปกป้องตนเองจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื้อหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมคุ้มครองปกป้องสิทธิมนุษยชนของตนเองและผู้อื่น ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ ทำให้นักเรียนเกิดความเพลิดเพลิน ตื่นตัวกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลา ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจกระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เมื่อนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ไปตรวจสอบคุณภาพโดยวิธีการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนดังกล่าวพบว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระเรื่องสิทธิมนุษยชน ทำให้นักเรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และการคิดวิเคราะห์ แต่ควรปรับปรุงเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมและเนื้อหาสาระตามหลักสูตรของแต่ละโรงเรียน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. สามารถนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) นำไปใช้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยสามารถแยกนำไปใช้เป็นหน่วยการเรียนรู้ต่างหากจากเนื้อหาสาระอื่นๆ ได้
2. สามารถนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ไปบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้ ได้แก่ ภาษาไทย สุขศึกษา และพลศึกษา ศิลปศึกษา และภาษาต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ไปเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปเป็นวิชาสิทธิมนุษยชนเป็นวิชาเลือกอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2. ควรมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ในช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

- กัญญา สุขสบาย. 2542. วิวัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษาในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลพล พลวัน. 2527. สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
กองวิชาการ กรมอัยการ.
- คณะกรรมการประสานงานองค์กรสิทธิมนุษยชน. 2540. สิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร:
คณะกรรมการประสานงานองค์กรสิทธิมนุษยชน.
- คณิน บุญสุวรรณ. 2542. สิทธิ เสรีภาพ และการคุ้มครองบุคคล ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ภูมิปัญญา.
- คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, กรม. 2547. สิทธิชาวบ้าน ในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย ตอน ครอบครัวผู้มี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- จรัญแจ่มแจ้งบุบผ. 2545. การศึกษาระดับและปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของ
ครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรัญ โฆษณานันท์. 2545. สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2546. หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม
และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ไชยันต์ ไชยพร. สิทธิมนุษยชน?. กรุงเทพฯ: ธุรกิจ. (26 ธันวาคม 2542): 2
- นพนธิ สุริยะ. 2537. สิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน.
- นุชสุดา เสริมสมรรถ. 2544. การนำเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนา
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักเรียนในโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรลือ กงจันทร์. 2533. สิทธิประชาชนทั่วไป. กรุงเทพมหานคร:
สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน.
- เบญจวรรณ. ดร. สายสุรี จุติกุล ผู้นำด้านสตรี ละเอียด กัปรังวัด Global Woman Leader.
สกุลไทยรายสัปดาห์. (13 มกราคม 2547): 32-35
- พระเทพฯ ห่วงใยละเมิดสิทธิเพิ่ม. เดลินิวส์. (15 มกราคม 2547): 1, 10.
- พิภพ อุดร. 4 มิถุนายน 2546. สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนไทย. กรุงเทพฯ: ธุรกิจ. หน้า 11.

พิมพ์ดีด, เศษคุปต์, สุวีณา อุทัยรัตน์, กมลพร บัณฑิตยานนท์; บรรณาธิการ.2544.

แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผ่องศรี จันท้าว และคณะ.2547.หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน สังคมศึกษา

ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ศราวุฒิ ประทุมราช.2547.สิทธิของเรา. พิมพ์ครั้งที่ 5.กรุงเทพมหานคร:

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน.

ศศิพันธ์ บุญประสิทธิ์, อำนาจ รุจิราวรรณ และคณะ.2547. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพมหานคร:

บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์.2546. คู่มือครูและแผนการจัดการเรียนรู้สาระพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพมหานคร:

บริษัทอักษรเจริญทัศน์ จำกัด.

สุภาพร แจ่มกระจ่าง. 2542. การศึกษาการนำเนื้อหารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2540 มาใช้ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ของครูสังคมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสน่ห์ จามริก; บรรณาธิการ.2546. **สิทธิมนุษยชนไทยในสถานการณ์สากล.** กรุงเทพมหานคร:

อุทยานพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.2546. **เส้นทางสู่สิทธิมนุษยชนศึกษา.**

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสร้างสื่อจำกัด.

วรพจน์ วิสสุตน์พิณ.2538. **สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ.** กรุงเทพมหานคร:เคล็ดไทย.

วไล ฅ ป้อมเพชร. 2548. รายงานการสำรวจและประเมินผลการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนใน

สถานศึกษาต่ำกว่าอุดมศึกษา. www.nhrc.or.th (3/4/2548)

วิชัย ศรีรัตน์. 2543. **สิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย.** กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิชาการ,กรม.2545. **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.**

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

วิชาการ, กรม. 2545. **การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

พุทธศักราช 2544.กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

วิชาการ,กรม. 2546. **ผังมโนทัศน์และสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม.** กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

งานวิจัยต่างประเทศ

Jennie S. Bev. **Teaching Human Rights Early from the Beginning.** www.ohre.on.ca (23/2/2547)

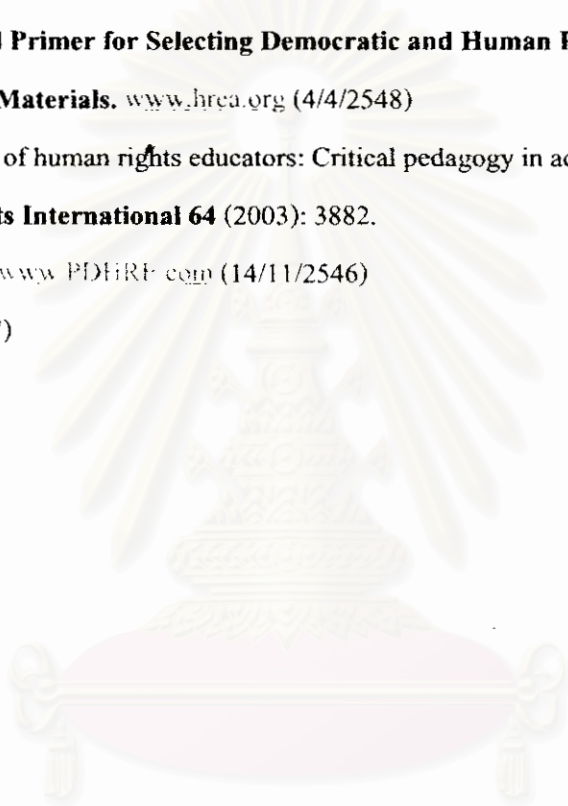
Felisa Tibbitts. **An Annotated Primer for Selecting Democratic and Human Rights
Education Teaching Materials.** www.hrea.org (4/4/2548)

Lapayese, Yvette V. The work of human rights educators: Critical pedagogy in action.

Dissertation Abstracts International 64 (2003): 3882.

Human Rights and Education. www.PDHRE.com (14/11/2546)

www.hreec.gov.au. (23/2/2547)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสิทธิมนุษยชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. คุณจินตนา ณ ระนอง	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
2. คุณประนุญ สุวรรณภักดี	รองเลขาธิการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
3. คุณสุชัช เมธาวีกุล	ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
4. รศ. ดร. สุวรรณมา สถาอานันท์	นักวิชาการสิทธิมนุษยชน
5. คุณนิตยา กฤษณานนท์	นักวิชาการสิทธิมนุษยชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงกมล สิ้นเพ็ง	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์สรุสนันท์ ศรีประทีป	อาจารย์ประจำหมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนศึกษานารี 2
3. อาจารย์อุ๋นจิต นาคนคร	อาจารย์ประจำหมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสายปัญญา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษา

(ครูต้นแบบ ครูดีเด่น ครูแกนนำ)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์ปรีชา ตรีโนภาส	อาจารย์ประจำหมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนอุทัยวิทยาคม จังหวัดอุทัยธานี
2. อาจารย์อดิศักดิ์ ปฐมปรีชากุล	อาจารย์ประจำหมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. อาจารย์เบญจวรรณ ชูวาลา	อาจารย์ประจำหมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช
4. อาจารย์สุจินต์ ญาณสูตร	อาจารย์ประจำหมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. อาจารย์วิโรจน์ ชมภูศรี	อาจารย์ประจำหมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช
6. อาจารย์สมส่วน พานิชผล	อาจารย์ประจำหมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสากเหล็ก จังหวัดพิจิตร
7. อาจารย์เนาวรัตน์ ศิริวัฒน์	อาจารย์ประจำหมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสากเหล็ก จังหวัดพิจิตร
8. อาจารย์สายลม สมศาสตร์	อาจารย์ประจำหมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสากเหล็ก จังหวัดพิจิตร
9. อาจารย์มณฑนา นาคมณี	อาจารย์ประจำหมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
10. อาจารย์เคียนา ทองมาก	อาจารย์ประจำหมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความร่วมมือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักเลขาธิการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ
 เลขรับ 1234
 วันที่ 25 พ.ย. 2547
 เวลา 15.07 น.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
 เลขรับ 14925
 วันที่ 3 พ.ย. 2547
 เวลา 14.30 น.

สาขาวิชาการศึกษา
 ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

14 ตุลาคม 2547

สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย
 เลขรับ 76
 วันที่ 23 พ.ย. 2547
 เวลา 16.00 น.

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
 เรียน เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ด้วยนางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญในสังกัดคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจำนวน 5 ท่าน เพื่อทำแบบสอบถามเกี่ยวกับเนื้อหาสาระในการนำไปพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไปและขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(I) วิชา ๓ สาขาวิชาการศึกษา
 - ดน.ดร.ดร.สังข์จิตต์ เดชภักดิ์ กว.กศ. ค.ค.ค.ส.
 ๓ ท่าน ใ้ติดต่อเพื่อตัว หรือ ส่งเอกสารให้
 สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ (มีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลัย พานิช)
 สิทธิมนุษยชน ประธานสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
 - เห็นชอบและมอบหมายให้ ดน.ท. กิ่งก้าน ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์
 ส่งรายชื่อ ๕ ท่าน สืบค้นรายชื่อ ๕ ท่าน
 และ สืบค้นรายชื่อ ๕ ท่าน ได้ทราบแล้ว
 - ใ้แจ้งให้ทราบเพื่อโปรดพิจารณาได้เวลาเห็นชอบ

อ้นตล ญ ร:๒๐๖
 ๗๐. สิงคโปร์ เสริมฯ
 ๒3 พ.ย. ๕๗

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานหลักสูตรและการสอน (บัณฑิตศึกษา) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.82680

ที่ ศธ.0512.6(2770.0603)/2529

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน รองคณบดีและผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)

ด้วย นางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงกมล สิ้นเพ็ง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงาน ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงกมล สิ้นเพ็ง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุทธิ์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2528

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

2 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน อาจารย์อุ้นจิต นาคนคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2/00.0603)/2530

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

2 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน อาจารย์สรวิสนันท์ ศรีประทีภ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุทธิ์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2540

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

2 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ปรีชา ตรุโนภาส

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการทำนิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทำแบบ สอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสาน งานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรฤทธิ์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2539

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

2 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์อดิศักดิ์ ปฐมปรีชากุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทำแบบ สอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ผลิตผู้วิจัยจะได้ประสาน งานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2/00.0603)/2538

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

2 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์เบญจวรรณ ชูวาลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทำแบบ สอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสาน งานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรฤทธิ์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2537

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

2 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์สุจินต์ ญาณสูตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการศึกษาสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทำแบบ สอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสาน งานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ต่อไป และขอพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศษ.0512.6(2700.0603)/2536

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

2 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์วิโรจน์ ชมภูศรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทำแบบ สอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสาน งานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512 6(2700.0603)/2535

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

2 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์สมส่วน พานิชผล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทำแบบ สอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสาน งานเป็นรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2534

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

2 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์เนาวรัตน์ ศิริวัฒน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทำแบบ สอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสาน งานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุทธ์ สุธจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ 0512.6(2700.0603)/2533

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

2 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์สายลม สมศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทำแบบ สอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสาน งานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ต่อไป และขอพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2532

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

2 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์มณฑนา นาคมนี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการทำนงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทำแบบ สอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสาน งานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ต่อไป และขอพบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2531

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

2 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์เตียนนา ทองมาก

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ในช่องทางที่ 3" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทำแบบ สอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสาน งานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ สุทธจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2527

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

2 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วชิราวุธวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการทำนงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้ เครื่องมือ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัย จะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวอัมพวัน สองสมุทร ได้ทดลองใช้ เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทนต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2527

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

2 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วชิราวุธวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวอัมพวัน สองสมุทร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 3" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดลองใช้ เครื่องมือ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัย จะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวอัมพวัน สองสมุทร ได้ทดลองใช้ เครื่องมือดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

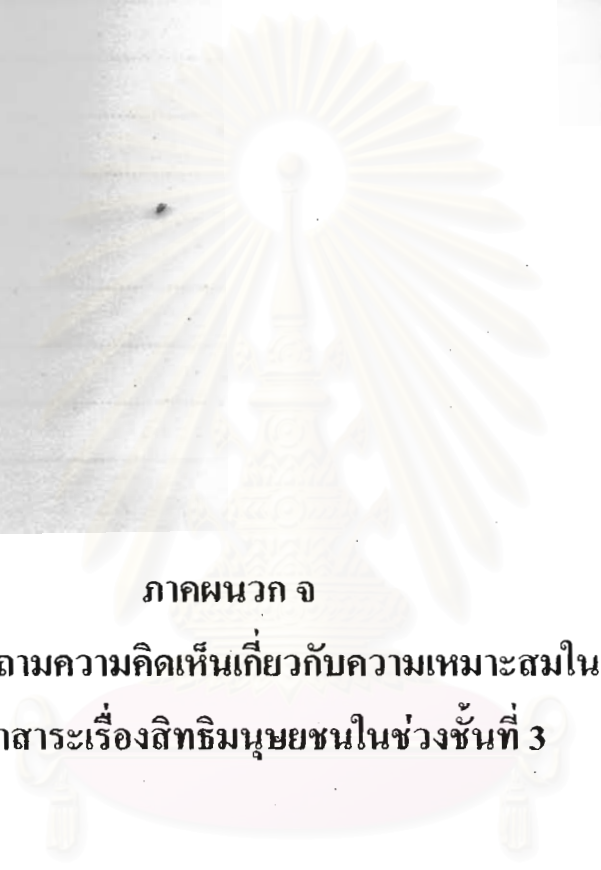
ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ สุธะจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมใน
เนื้อหาสาระเรื่องสิทธิมนุษยชนในช่วงชั้นที่ 3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน
 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในเนื้อหาสาระเรื่องสิทธิมนุษยชนในช่วงชั้นที่ 3
 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

1.ความเหมาะสมด้านความยากง่ายของเนื้อหาในแต่ละระดับชั้น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

.....

.....

.....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

.....

.....

.....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

.....

.....

.....

2.ความถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

.....

.....

.....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

.....

.....

.....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

.....

.....

.....

3. เนื้อหาสาระที่ควรเพิ่มเติมในแต่ละระดับชั้น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

.....

.....

.....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

.....

.....

.....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

.....

.....

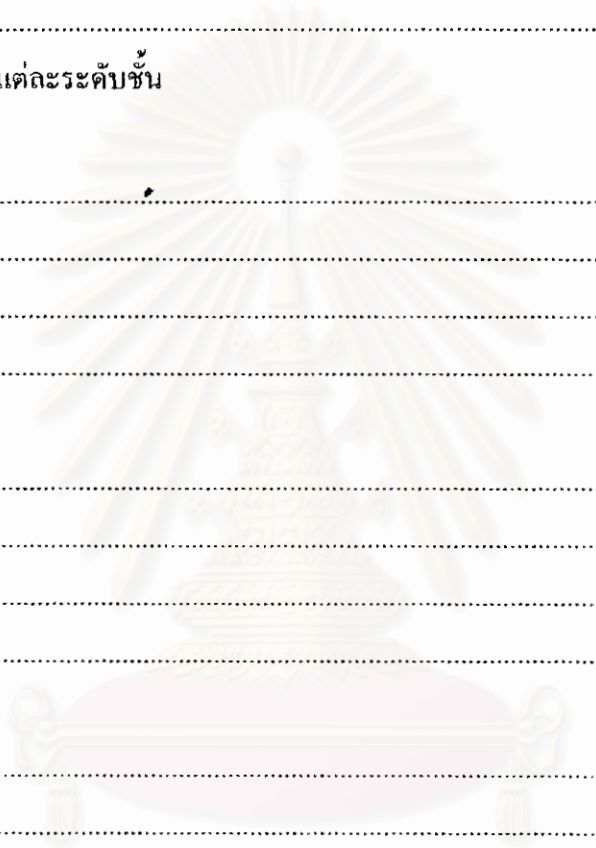
.....

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

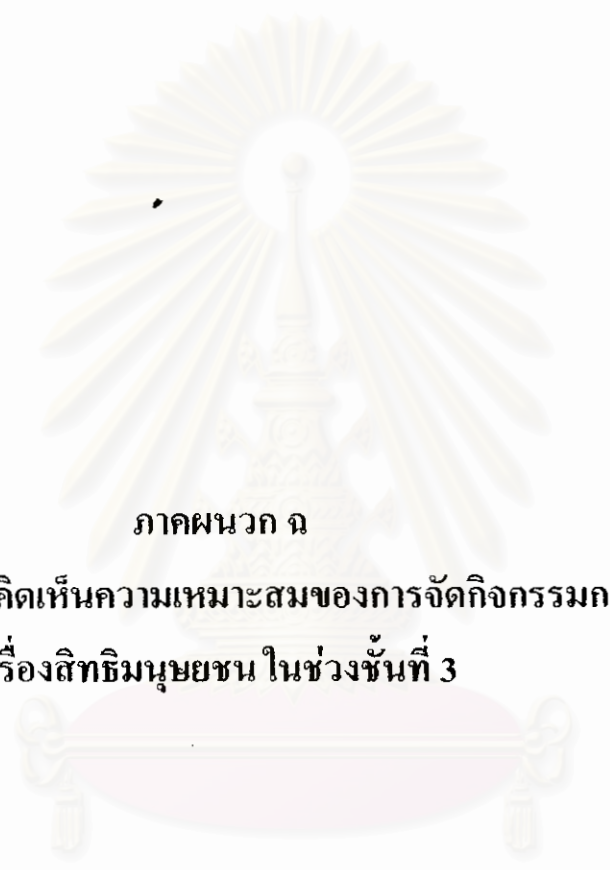
.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
เรื่องสิทธิมนุษยชน ในช่วงชั้นที่ 3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
เรื่องสิทธิมนุษยชน ในช่วงชั้นที่ 3

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ความถูกต้องเหมาะสมของความคิดรวบยอด

.....

.....

.....

2. ความถูกต้องเหมาะสมของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

.....

.....

.....

3. ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 1

.....

.....

.....

4. ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 2

.....

.....

.....

5. ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 3

.....

.....

.....

6. ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 4

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.ความถูกต้องเหมาะสมของความคิดรวบยอด

.....

.....

.....

2.ความถูกต้องเหมาะสมของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

.....

.....

.....

3.ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 1

.....

.....

.....

4.ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 2

.....

.....

.....

5.ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 3

.....

.....

.....

6.ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 4

.....

.....

.....

7. ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 5

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ช

แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษาเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษาเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ความถูกต้องเหมาะสมของความคิดรวบยอด

2. ความถูกต้องเหมาะสมของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3. ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 1

4. ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 2

5. ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 3

6. ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 4

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. ความถูกต้องเหมาะสมของความคิดรวบยอด

.....

.....

.....

2. ความถูกต้องเหมาะสมของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

.....

.....

.....

3. ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 1

.....

.....

.....

4. ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 2

.....

.....

.....

5. ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 3

.....

.....

.....

6.ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 4

.....

.....

.....

7.ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 5

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.ความถูกต้องเหมาะสมของความคิดรวบยอด

.....

.....

.....

2.ความถูกต้องเหมาะสมของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

.....

.....

.....

3. ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบสตอรี่ไลน์

.....

.....

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

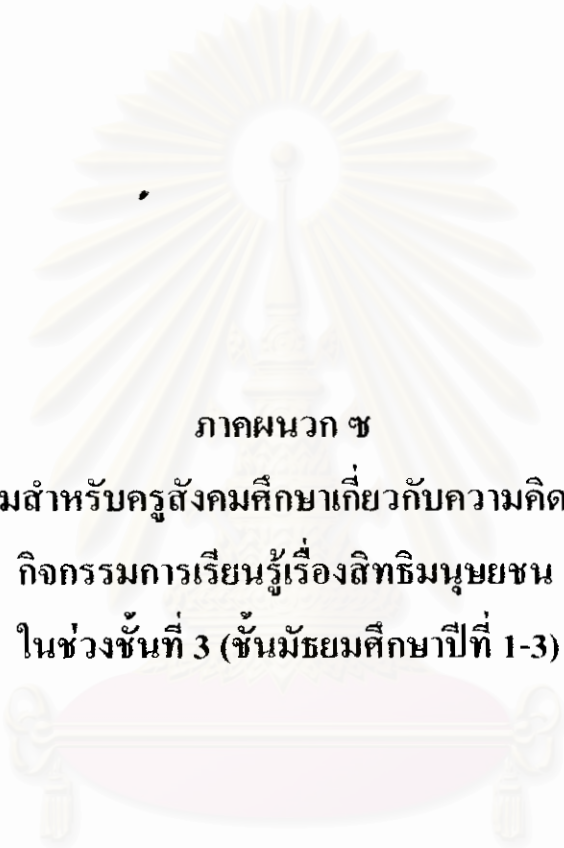

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ซ

แบบสอบถามสำหรับครูสังคมนาเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับ
กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน
ในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนช่วง
ชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.ความถูกต้องเหมาะสมของความคิดรวบยอด

2.ความถูกต้องเหมาะสมของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3.ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 1

4.ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 2

5.ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 3

6.ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 4

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.ความถูกต้องเหมาะสมของความคิดรวบยอด

.....

.....

2.ความถูกต้องเหมาะสมของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

.....

.....

3.ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 1

.....

.....

4.ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 2

.....

.....

5.ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 3

.....

.....

.....

6.ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 4

.....

.....

.....

7.ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงที่ 5

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.ความถูกต้องเหมาะสมของความคิดรวบยอด

.....

.....

.....

2. ความถูกต้องเหมาะสมของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

---

3. ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบสตอรี่ไลน์

---

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวอัมพวัน สองสมุทร เกิดวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2521 ที่จังหวัดเพชรบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต เอกมานุษยวิทยา คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อปีการศึกษา 2543 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2545

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย